

SEJE ODBORA ZA VARSTVO PRI DELU IN HUMANIZACIJO DELA

PODVIGNITI VARSTVO PRI DELU NA VIŠJO RAVEN

»V preteklem mandatnem obdobju si je Odbor za varstvo pri delu in humanizacijo dela prizadeval realizirati zastavljene cilje in sklepe strokovnih konferenc ter dvigniti varstvo pri delu na višjo raven«, je ob začetku poročila o delu tega odbora v preteklem mandatnem obdobju poudaril dosednji predsednik tega odbora Mitja Fortič, na seji prvi seji odbora, ki je bila pretekli torek v Ljubljani.

V nadaljevanju je še poudaril, da je odbor v preteklem obdobju opredelil naloge in dal smernice za trajno delovanje tega organa, da pa sicer pri svojih nalogah doslej ni v celoti uspel, saj pogoj za napredek na tem področju pomeni pravzaprav preobrazbo celotne naše miselnosti, ki pa še vedno sloni na okorelih principih zgolj »higiensko tehničnega varstva.«

Varstvo pri delu in humanizacija dela je namreč zadeva celotne družbe in je zanj poleg družbenih skupnosti odgovoren tudi vsak dejavnik v delovnem okolju, v delovnem procesu in tudi izven njega.

Prav preučevanje medsebojnih vplivov v delovnem okolju in izven njega pa je vsebinski model in izhodišče izobraževanja kadrov, hkrati pa zahteva prijemno organiziranost in načrtno reševanje teh problemov.

V preteklem obdobju je odbor svojo dejavnost uspešno vgradil v planske dokumente, do statusnih opredelitev v posameznih TOZD in DO pa, žal v glavnem še ni prišlo. To kaže na dejstvo, da varstvo pri delu in humanizacija dela še vedno nista prišla v našo zavest, kot nuja in za človekov spontani strokovni razvoj potrebna dejavnika. Prav zaradi

tega je odbor sklenil taka stališča smatrati kot stalne naloge. Pri tej ugotovitvi je bila spet omenjena statusna opredelitev služb varstva pri delu kot samostojnih strokovnih služb v DO in vključevanje strokovnih delavcev za varstvo pri delu v strokovne kolegije. Praksa je namreč pokazala, da te službe niso ustrezno vključene v delo strokovnih kolegijs in da nimajo samostojnega statusa. Razen tega pa delavci opravljajo poleg svojih še naloge drugih področij, kar jih pri njihovem strokovnem delu na tem področju omejuje.

Vsaka DO naj bi v prihodnje izoblikovala tudi sistem lastnega funkcionalnega izobraževanja na področju varstva pri delu in humanizacije dela, da bi bilo izobraževanje tako bolj prilagojeno konkretnim specifičnim zahtevam posamezne TOZD. V tako izobraževanje pa bi morali biti vključeni tudi vodilni in vodstveni delavci.

Službe pri delu bi se bolj kot doslej morale vključevati tudi v usposabljanje in zaposlovanje invalidov ter razvijati njihove potencialne sposobnosti. Sicer pa bi nadaljnji razvoj tega področja moral sloneti na razvoju predhodnega varstva, optimizaciji pogojev za izvajanje ekologije dela in koordinaciji na

področjih ergonomije, varstva okolja in požarne preventive. Prav tako bi morale službe za varstvo pri delu v svoj delokrog bolj vključevati celovito humanizacijsko usmeritev in poleg že uveljavljenih tehničnih, zdravstvenih in socialnih upoštevati tudi psihološke, sociološke in organizacijske vidike dela.

Poleg navedenega bi bilo treba spodbuditi organizirano inovacijsko dejavnost za izdelovanje mehaniziranih delovnih priprav in oblikovanje takih tehnoloških postopkov, ki bi poleg višje, produktivnosti zmanjševali nevarnost in škodljive obremenitve delavcev pri delu. Doslej se na tem področju stvari sicer premikajo na bolje, vendar bi večje uspehe gotovo lahko dosegli ob primernejšem nagrajevanju in večji stimulaciji takim delavcem.

Mitja Fortič je opozoril še na to, da v SOZD Iskra sicer pozitivnim pojmovanjem in spoznanjem o pomenu preventivnega zdravstvenega varstva le redko sledijo tudi praktični uspehi na tem področju. To vsekakor kaže tudi na premajhno povezanost med službami varstva pri delu in specializiranimi ambulantami medicine dela. Po drugi strani pa službe varstva tudi niso dovolj povezane s kadrovskimi in socialnimi službami. Ob vsem tem pa je potrebno kot eno izmed prioriteten usmeritev sprejeti usmeritev in izpopolnitev ter krepitev skrbi za zdravstveno stanje delavcev, kot tudi izpopolniti predhodno varstvo pri delu na tehnološko-tehničnem področju.

V zvezi z vso to problematiko je odbor v preteklem mandatnem obdobju sprejel tudi akcijski program.

O njem in o pereči problematiki njegovega izvajanja pa bomo poročali v naslednji številki našega glasila.

Odbor pa je na seji izvolil tudi novega predsednika tega organa za prihodnji mandat in njegovega podpredsednika. Za predsednika je bil izvoljen Alojz Ramuta iz DO Kondenzatorji Semič, za podpredsednika pa Miro Albenini iz DO Kibernetika, Kranj.

mak

prakso na vseh ravneh: vodenja, odločanja, dogovarjanja, spoštovanja sprejetih obveznosti, skratka dela v vseh pomembnih besedah.

Izobraževanje, tako strokovno kot idejno politično, mora postati pomemben dejavnik spreminjanja sedanjih razmer, pričakuje pa se, da bodo za zgled najprej komunisti. Seveda bo treba doseči usklajenost prizadevanj na vseh tirnicah, za kar bodo zopet posebej zadolženi komunisti v svojih temeljnih sredinah.

Posebno poglavje razprave je bilo namenjeno izredno težkim gospodarskim razmeram v reteški in sežanski temeljni organizaciji, kjer zaostajanje osebnih dohodkov kopači socialne probleme. Izredno negativno je na vzdušje zaposlenih vplivalo tudi izplačilo za 15 % zmanjšanih osebnih dohodkov prejšnji mesec na Pržanu.

Dosledno uveljavljanje in izvajanje zveznega zakona, ki postavlja izplačevanje osebnih dohodkov glede na ostale obveznosti v podrejen položaj, bo imelo vsaj toliko negativnih kot pozitivnih posledic. Kako, na primer, raztolmačiti delavcem na Pržanu, da prav v mesecu, ko dosežejo skoraj milijon dolarjev izvoza, prejmejo zmanjšane osebnostne dohodke? Gre za izredno občutljivo vprašanje, ki bo zanesljivo na dnevnem redu številnih sestankov!

Likvidnostni položaj DO Široka potrošnja kot celota in njenih temeljnih organizacij, je izredno težaven in obeta še številne neprijetnosti, zato bodo morali komunisti bolj kot vsi ostali v temeljnih organizacijah odpreti oči in ušesa.

Solidarnost v vseh pomenih besede, kot so v razpravi podčrtali komunisti, bo morala postati bolj kot kdajkoli temelj medsebojnih odnosov članov kolektiva Široke potrošnje. Vendar, kot so podčrtali, ne gre za solidarnost, ki naj bi pomagala prikrivati lastne slabosti, temveč za pravo tovarištvo, ki mora

(Nadaljevanje na 2. strani)

S podpisa o dolgoročnem poslovno-tehničnem sodelovanju.

AVTOMATIKA

Podpis sporazuma o dolgoročnem sodelovanju

V četrtek, 4. t. m., je bil v Ljubljani sklenjen samoupravni sporazum o dolgoročnem poslovno-tehničnem sodelovanju med Iskro in Minelom in sicer na področju energetike, prometa in industrije. V sporazumu so predvidena področja in način skupnega sodelovanja. Navedene so vse aktivnosti za vodenje in izvajanje kompleksnih sistemov in podsistemov, da se za vsak skupni nastop doma in v tujini določi nosilec, kakor tudi aktivnosti vsake podpisnice.

Dejavnost sestavljene organizacije Minel, ki ima sedež v Beogradu, in v okviru katere je združenih 24 delovnih organizacij z 12.500 delavci, je: projektiranje, proizvodnja, dobava in montaža energetske in industrijske opreme in objektov. Organizirana je v treh osnovnih vertikalnih linijah: procesna oprema, elektro industrija in strojna industrija. V zadnjem obdobju je močno prisotna tudi na tujih, konvertibilnih tržiščih (termoelektrarne: Indija, Libija, Irak, prenosne linije: ZRN, Libanon, Nigerija, transformatorske postaje: Irak, Pakistan, Libija, Nigerija, kontaktna mreža: Zahodna Nemčija).

Ob prisotnosti Borisa Lasiča, predsednika kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra, Aleksandra Miheva, člana poslovnega odbora, Mitje Tav-

čarja svetovaleca v ZT in Draga Podlogarja, svetovaleca poslovnega odbora delovne organizacije Avtomatika ter Dragomirja Jevtića, predsednika poslovnega odbora SOZD Minel in Momčila Krasovca, podpredsednika poslovnega odbora Minel, sta samoupravni sporazum podpisala: Marcel Božič, predsednik poslovnega odbora delovne organizacije Avtomatika in Momčilo Backović, direktor delovne organizacije Elektrogradnja.

Omenjena delovna organizacije ima več kot 30 let izkušenj na področju konstruiranja, proizvodnje in transporta sistemov za proizvodnjo in distribucijo električne energije, električne vleke in industrijskih projektov.

Š. D.

DO AVTOMATIKA

Prvi specializirani sejem varilne opreme na Kitajskem

Hongzhou — od 4. do 11. septembra je bil v Zhejiong Exhibition Hallu prvi specializirani sejem varilne opreme na Kitajskem in sicer v organizaciji »The Welding Institution of Chinese Mechanical Engineering Society« in »China International Convention Service Limited«. Na sejmu je sodelovalo 80 podjetij iz 12 držav: Avstrije, Nemčije, Italije, Nizozemske, Japonske, Anglije, Madžarske, Švedske, Švice, Amerike, Kitajske in Jugoslavije, ki so prikazale najnovejše dosežke na področju varilne opreme, tehnologije in znanja.

Sejem je ob prisotnosti J. L. Pana in profesorja Poula T. K. Lina, direktorjev obeh institucij, ki sta prevzeli organizacijo, odprl Boxi Zhang, župan mesta Hongzhou.

Vzporedno z razstavo je potekala tudi mednarodna konferenca z delovnim naslovom: »O kvaliteti in zanesljivosti v varjenju« in seminar o specifičnosti varilne tehnologije, ki je bil v prvi vrsti namenjen kitajski industriji, oz. uporabniku. Med tridesetimi predavatelji je z referatom: »Razvoj modularnega robotskega sistema za elektroobložno varjenje«, sodeloval tudi predstavnik delovne organizacije ISKRA-AVTOMATIKA, Deso Javornik.

Poleg referata se je Iskra oz. njena delovna organizacija Avtomatika kot edini predstavnik iz Jugoslavije predstavila tudi s svojim proizvodnim programom. Na 20 m² razstavnega prostora je prikazala:

— avtomat za varjenje pod prahom E-13

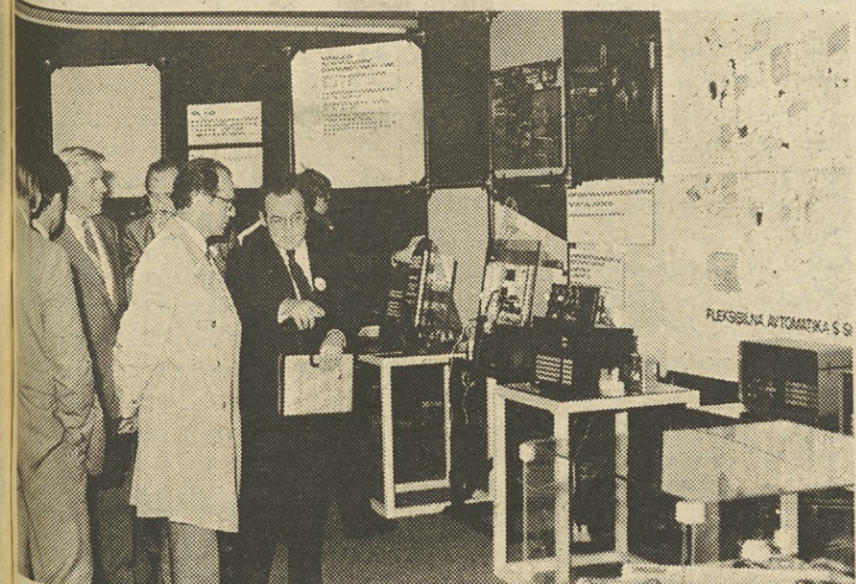
procesorski TIG-180

— dodatni materiali (v elektrode, žice itd.) — železarna Jesenice

Na panojih pa je bila s slikovnim gradivom predstavljena avtomatizacija in mehanizacija varjenja in težka mehanizacija varjenja. Obiskovalcem so bili za vse razstavljene eksponate na voljo tudi prospekti v kitajskem jeziku in splošni prospekt o Iskri in programu varjenja. Zanimanje za naš program je bilo izredno.

V času sejemске prireditve je bila med Iskra-Avtomatiko in Cheng Do Elektric Welding Machine Works podpisana pogodba za program MIG, MAG in sicer za 200.000\$ za zadnje četrletje letošnjega leta in 800.000\$ za 1985. leto. Kooperacija z omenjenim kitajskim partnerjem že teče.

Š. D.

Sejem elektronike je med drugim obiskal tudi predsednik CK ZKS Andrej Marinc.

AKCIJSKA KONFERENCA OO ZK ŠIROKE POTROŠNJE

Komunisti zahtevajo odločne ukrepe

Akcijska konferenca OO Zveze komunistov, ki delujejo v temeljnih organizacijah in DSSS Široke potrošnje, je z rednim delom pričela v četrtek, 4. oktobra. Tega dne so se prvič po ustanovitvi (junija letos) zbrali sekretarji vseh osnovnih organizacij ZK in tudi formalno začrtali pot delovanja stalnega koordinacijskega organa osnovnih organizacij ZK.

Dve točki dnevnega reda sta vsaka posebej predstavljali zaokroženo celoto, o kateri so komunisti spregovorili s svojega zornega kota. Obravnava predlogov sklepov 13. seje CK ZKJ pa Ak ZK je pomenila za večino osnovnih organizacij uvodno razpravo, saj je ta razprava v marsičem predstavljala uvodni pogled na reševanje med komunisti nakopičenih odprtih vprašanj.

Razprave po osnovnih organizacijah ZK v temeljnih organizacijah Široke potrošnje se bodo do novega leta po večini še vrstile in zaokrožile podoben učinkovitost in uspešnosti dela komunistov v svojih temeljnih delovnih okoljih. Za razpravo na četrtkovi seji lahko rečemo, da se je pričela z načelom po metanju pred lastnim pragom.

Dosledno in brez vračanja krivde na objektivne okoliščine, so komunisti kri-

delovne organizacije združenih članov ZK, zelo kritično in brez dlake na jeziku so ocenjevali delo strokovnih služb na vseh ravneh delovne organizacije, podčrtali so nujnost temeljitih sprememb organiziranosti delovne organizacije.

Seveda niso mogli mimo dela družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Ugotovili so, da bi lahko dosegli še mnogo več, da bi morali komunisti mnogo več prispevati zlasti k uspešnejšemu delovanju Zveze socialistične mladine, ki je v tem trenutku kot strnjene frontne organizacije resnično ni čutili. Problematično poslovanje temeljnih organizacij Tovarne gospodinskih aparatov iz Reteč, sežanske Elektroakustike in napovedane težave Tovarne TV sprejemnikov na Pržanu, so resno opozorilo, da je treba

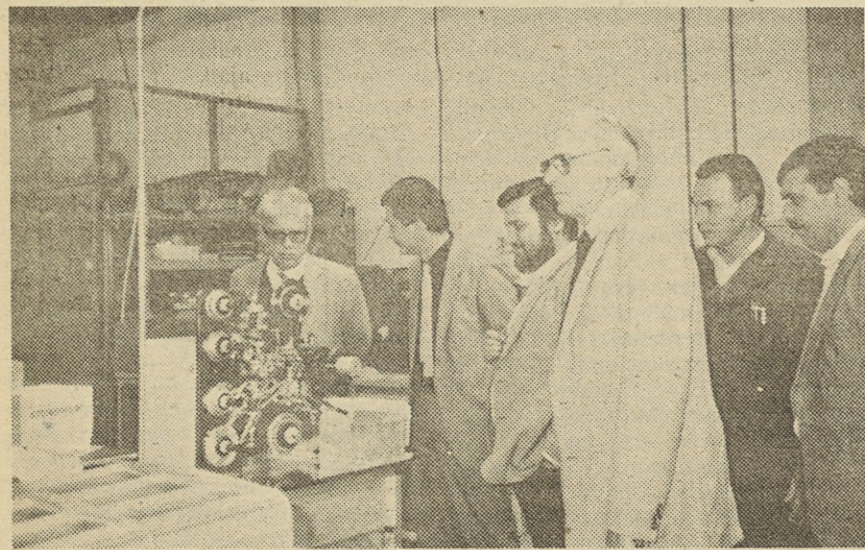
Iskri razstavljeni prostor

Pridni, skromni, delavni — zato med najuspešnejšimi v Iskri

Četrtekov delovni obisk v Semiču (4. oktobra) je bil namenjen razgovorom in izmenjavi izkušenj v TOZD Tovarni elektronskih kondenzatorjev v DO Kondenzatorji Semič. Že na začetku je treba poudariti, da so nas v Semiču sprejeli s svojo tradicionalno gostoljubnostjo in prijaznostjo, pa tudi skromnostjo in odkritostjo. Pri vsem tem pa velja za uvod še zapisati, da je trenutno semiška delovna organizacija med najboljšimi delovnimi organizacijami v celotni Iskri, saj je ob polletju zabeležila visok ostanek dohodka, kar je treba vsekakor pripisati marljivosti, zagnanosti, gospodarnosti in tudi stabilizacijskemu obnašanju vseh delavcev in delavk semiške Iskre.

To pot smo obiskali TOZD Tovarno elektronskih kondenzatorjev, ki sodi prav tako med eno izmed najuspešnejših temeljnih organizacij združenega dela v Semiču, kjer se štiri TOZD in DS SS združujejo v delovno organizacijo Industrijo kondenzatorjev.

Prvi je spregovoril direktor TOZD Elektronski kondenzatorji Slavko Malešič, ki je uvodoma povedal, da obstoja njihova TOZD že osem let in da sodijo v njihov proizvodni program različni kondenzatorji za elektronsko tehniko.

Med ogledom proizvodnje.

TOZD ima dve delovni enoti, prva je v Semiču, druga pa v Črnomlju, ki zaposluje 210 delavcev, skupaj pa dela v tej TOZD 572 zaposlenih, med njimi 501 delavka in 71 delavec. Povedal je, da je gospodarski položaj njihove TOZD ugoden. Količinsko so plan v devetih mesecih letošnjega leta izpolnili 101 %, saj so doslej izdelali 51 milijonov kosov kondenzatorjev od planiranih 70 milijonov kosov. Celotni prihodek je bil v tem času višji za 12 %, dohodek za 25 %, še posebej pa je razveseljivo dejstvo, da je bil izvoz te TOZD na konvertibilno območje v tem času kar za 37 % višji kot lani v istem razdobju.

Pri tem pa imajo seveda težave z uvozom, saj so prisiljeni 90 % reprodukciskega materiala uvažati z zahoda, ker ga pri nas sploh ne izdelujemo in ga tako ni mogoče nadomestiti z domačimi surovinami. Tako so, na primer, na svetu samo kaki trije proizvajalci aluminjskih folij, ki so seveda vsi na zahodu. Kljub temu pa so še kolikor toliko preskrbljeni z reprodukciskim materialom in do zastojev v proizvodnji zato ni prihajalo. V drugem polletju so še boljše preskrbljeni z reprodukciskim materialom, tudi na račun blagovnih kreditov, pri čemer pa se seveda zavedajo, da bo treba te kredite tudi vrniti.

Tudi glede naročil se ne morejo pritoževati, saj so dobesedno zasuti z njimi, tako z domačimi naročili kot z naročili z zahoda. Pri tem ugotavljajo, da imajo preprosto premajhne zmogljivosti, opreme za njihovo proizvodnjo pa v Jugoslaviji nihče ne izdeluje. Zato so bili že pred leti prisiljeni usmeriti se v proizvodnjo opreme v lastni hiši, vendar jo prepočasno uvajajo v proizvodnjo. Zato bodo še ta mesec podpisali pogodbo o uvozu ustrezne opreme.

Glede nadaljnega razvoja njihove TOZD pa je Slavko Malešič ob koncu dejal, da nameravajo avtomatizirati obstoječo proizvodnjo ter uvesti nove tehnologije kondenzatorjev manjših dimenzij, predvsem proizvodnjo kon-

denzatorjev za profesionalno elektroniko.

Za njim je spregovoril predsednik KPO delovne organizacije Vladimir Zorc. Dejal je, da njihova DO v povprečju ne more zadostiti vsem tržnim potrebam, zlasti ne na domačem tržišču, čeprav so letos kar za 21 % povečali proizvodnjo v primerjavi z lanskim letom. V avgustu letos so povečali proizvodnjo celo za 45 % glede na proizvodnjo lanskega avgusta.

Znova je poudaril, da so glede repro-

dukcijskega materiala v njihovi delovni organizaciji odvisni v glavnem od uvoza s konvertibilnega območja, vendar jim je uspelo, da so si zagotovili devize za nakup tega materiala od domačih kupcev. Samo od Iskrinih DO so dobili več kot 800.000 dolarjev participacije, tretjino deviz za uvoz tega materiala so torej dobili od svojih kupcev, kar je vsekakor priznanje, da so njihovi kondenzatorji takšni in kvalitetni, kakršne naša industrija tudi potrebuje. Poudaril je, da je potrebno pri njih ažurirati razvoj, kar seveda z drugimi besedami velikokrat pomeni uvajanje nove tehnologije.

Zato se je potrebno v proizvodnji nenehno prilagajati potrebam kupcev. In če tega ne bi počenjali, bi prodaja njihovih izdelkov prav zdaj ne bila takšna kot je, to je v vidnem vzponu. Zorc je dalje še posebej poudaril, da je njihov izvoz konkurenčen, torej to ni izvoz za vsako ceno. Zato je potrebno tudi nenehno skrbeti za takšno tehnologijo, ki bo stalno konkurenčna na tujih trgih. Pri tem pa tudi opozoril na napore, da bi uvedli v proizvodnjo čim več domačega reprodukciskega materiala.

Ob zaključku izvajanja je Vladimir Zorc dejal, da imajo trenutno premajhne proizvodne zmogljivosti, da je zato nujno potrebno povečati strojni park in seveda zaposliti ustrezne nove strokovne kadre. »Iz številke osemsestnega letošnjega obračuna je moč razbrati,« je dejal ob koncu Zorc, »da nam vsi pokazatelji dobro kažejo in da lahko mirno pričakujemo, da bomo letošnje poslovno leto zaključili uspešno z ostankom dohodka, kar bo nam omogočilo, da se bomo mnogo lažje spopadli z vsemi problemi, ki nas čakajo prihodnje leto.«

Za konec pa je Zorc navzočim postregel še z nekaterimi številkami glede osebnega dohodka, ki je v semiški Iskri v povprečju med najnižjimi v celotni Iskri. Tako znaša povprečni OD v Semiču 20.530 dinarjev. S septembrom so

OD dvignili za 15 %, kar je podoben njihovcga povprečnega OD nekoliko popravilo.

O strukturi zaposlenih, izobraževanju in ostalem je na kratko poročal član KPO Anton Horvat, ki je povedal, da semiška Iskra štipendira vsako leto od 100 do 120 štipendistov in da imajo celo dva podiplomca. V DO dela 24 delavcev z visoko izobrazbo, 50 z višjo, 150 s srednjo in 300 kvalificiranih delavcev, ostali pa imajo priučeno izobrazbo, oziroma so odkvalificirani. Nekaj delavcev pa se je izobrazilo na posebnih tečajih. Vendar je vseeno videti, da se izobrazbena struktura v delovni organizaciji izboljšuje.

Glede študija ob delu pa je Horvat menil, da trenutno v nekem smislu pri njih stagnira. Ob delu študira 80 delavcev, v glavnem tisti od srednje izobrazbe navzgor. Tudi razpisane štipendije niso vse zasedene, zlasti velja to za štipendije za oblikovalce kovin. Vendar pa so vse štipendiste tudi zaposlili, sprva seveda kot pripravnike.

O pomenu semiške Iskre tako za kraj sam kot za črnomaljsko občino je spregovoril koordinator ZK Anton Stare. Poudaril je, da je semiška Iskra isto kot sam kraj Semič, brez nje bi ne bilo tako silovitega razvoja semiške krajevnosti kot tudi črnomaljske občine. Tako je črnomaljska šola dobila v dar od semiške Iskre računalnik, tu je eden najmočnejših radioamaterskih klubov v Sloveniji in podobno. Še posebej pa je poudaril, da se v semiški Iskri vsi počutijo homogene, da ne govorijo veliko o razdeljenosti med posameznimi TOZD, vsi se čutijo eno, preprosto kot Iskra Semič.

Predsednik DS DO Jože Kočevar pa je povedal, da šteje njihov DS 25 članov, med njimi je osem žensk, dva delegata pa sta mlajša od 27 let. Njihov delavski svet igra usklajevalno vlogo, ter daje pobude in svetuje, kaj je potrebno storiti. Predvsem pa je izrazil potrebo, da naj bi imeli tesnejšo povezavo s SOZD, kajti kljub svoji delegaciji v DS SOZD njihova delegacija še vedno ne opravlja zadovoljivo svoje naloge.

Za njim je spregovoril predsednik DS TOZD Elektronski kondenzatorji Martin Henigsmann. Povedal je, da imajo v njihovi TOZD veliko zagnanih mladincev, medtem ko šteje njihov DS 25 članov, deset jih je iz njihove črnomaljske delovne enote, petnajst pa iz semiške. V delavskem svetu je več žensk kot moških in zato zelo uspešno razrešujejo tekočo problematiko.

Predsednik KOOS Bojan Jakša je govoril o delovanju sindikata v DO. Povedal je, da je pred njimi velika naloga izdelava in sprejetje pravilnika o nagrajevanju po delu. Predsedstvo sindikata se večkrat redno sestaja, pri čemer mu veliko pomagajo tudi strokovne službe. Vendar je Jakša menil, da so prav v delegatskem sistemu še velike pomanjkljivosti, ki ne omogočajo njegovega učinkovitega delovanja.

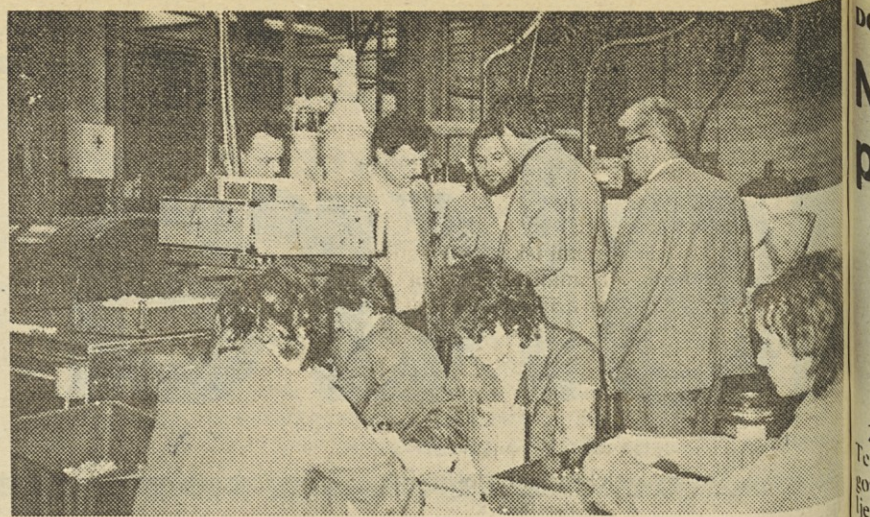
RAZGOVORA V SEMIČU SO SE UDELEŽILI:

SOZD Iskra:

Predsednik KOS SOZD Iskra Avgustin Ciuha, sekretar DPO SOZD Iskra Miloš Pavlica, predsednik aktiva ZB SOZD Iskra Tone Orožim, član KPO SOZD Iskra Pavle Gantar

DO Kondenzatorji: predsednik DS DO Jože Kočevar, predsednik KOOS Bojan Jakša, predsednik KPO — Vladimir Zorc, član KPO Anton Horvat, predsednik konference ZSMS Žare Žbogar, predsednik aktiva ZB Alojz Škrinjar, koordinator ZK v DO Anton Stare

TOZD — Tovarna elektronskih kondenzatorjev: predsednik DS Martin Henigsmann, predsednik OO sindikata Anton Muršič, sekretar OO ZK Peter Simonič, predsednica mladinske organizacije v TOZD Vladimira Pavšič in direktor TOZD Slavko Malešič.

Med ogledom proizvodnje.

Potem je podrobneje spregovoril o družbenem standardu, za katerega imajo v Semiču velik posluh, saj imajo vsi zaposleni zagotovljeno toplo malico, sorazmerno poceni je tudi kosilo, prav tako pa imajo tudi razvite počitniške kapacitete, tako na Primostku ob Kolpi, kamp in prikolice v Premanturi, za zimski čas pa so na voljo Črmošnjice, kjer prirejajo tudi smučarske tečaje za otroke delavcev. Še posebej pa je poudaril, da obolelim delavcem omogočajo brezplačno letovanje.

O delu mladine v Semiču je poročal predsednik konference ZSMS Žare Žbogar. Že na začetku je povedal, da se mladinska organizacija, žal, ukvarja z obrobni vprašanji in ni v njej čutiti širšega družbenopolitičnega delovanja. Mladi so sicer dobro zastopani v družbenem življenju kolektiva, pogre-

Kot nalogo mladinske organizacije pa je postavila v ospredje potrebo po vključevanju mladih zaposlenih v mladinsko organizacijo, pri čemer pa ne gre pozabiti tudi dejstva, da številni mladi iz njihove organizacije aktivno delujejo v svojih krajevnih skupnostih, kjer živijo.

Predsednik aktiva ZB Alojz Škrinjar pa je povedal, da aktivno dela v njihovi DO samo še kakih osem bivših borcev.

Koordinator ZK Anton Stare je na vedel, da šteje ZK v semiški DO 160 članov, izmed katerih jih je 55 v DS SS. Trenutno poteka v OO ZK živahna razprava o predlogih zaključkov 13. seje CK. Pripomnil je, da se v to razpravo neprimerno bolje vključujejo komunisti, neposredni proizvajalci kot pa člani ZK iz skupnih služb.

Ob koncu je spregovoril še sekretar

Med razgovori v Semiču.

šajo pa sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, pogrešajo tudi tesnejšo povezavo s SOZD, kajti za zdaj je le mladinska pohodna enota tista, ki nekako povezuje, konkretno in pristno, mladino v SOZD Iskra.

O delu mladinske organizacije v TOZD Elektronski kondenzatorji je poročala Vladimira Pavšič. V organizaciji je 175 mladincev do 27 leta starosti, od teh 130 mladink in 45 mladincev, trije pa so člani ZK. Mladina je v glavnem aktivna v športu, rada pa se udeležuje tudi različnih zabav. Korže je Pavšičeva vprašala, zakaj ni mladina politično bolj aktivna, je sama tudi odgovorila, da so vzroki predvsem v tem, da so mladi v glavnem poročeni pa tudi prebivajo na kmetijskem območju, kjer morajo delati še doma na zemlji.

Druga pomanjkljivost pa je, da so mladi ljudje premalo informirani, številke so jim nerazumljive, zato si žele preprostih in jasnih informacij. Posebej je še poudarila slabe prometne zveze in oddaljenost bivališč mladih, kar vse onemogoča ali vsaj ovira živahnejše družbenopolitično delo in povezovanje.

OO ZK v TOZD Elektronski kondenzatorji Peter Simonič. Povedal je, da njihova OO šteje 25 članov, od katerih je 13 žensk. Značilnost njihove osnovne organizacije je tudi v tem, da je sorazmerno mlada, saj je povprečna starost članov 30 let. OO v glavnem razrešuje problematiko in rezultate njihovega dela, tu so zelo konkretni in se ne spuščajo v prazno politično gostobesedje. Zavedajo se, da so vsi v Iskri, vendar pa čutijo, da so premalo seznanjeni z vsem, kar se dogaja v Iskri zunaj semiške regije.

Tako bi radi zvedeli tudi za delovanje zveze komunistov v drugih Iskrinih DO, na primer v Avtoelektriki, v IEZE in drugod, kajti le dobro informirani in seznanjeni z uspehi in izkušnjami drugih komunistov bi lahko komunisti v Semiču še bolj delovali in tako vplivali na razreševanje številnih problemov in nalog, ki jih nalagata in terjata sedanji čas in stabilizacijska prizadevanja.

Že iz doslej povedanega in zapisanega je moč zaključiti samo, da je bil delovni obisk v Semiču uspešen, odkrit in tudi obojestransko zelo koristen.

Med razgovori.

Najprej očistiti pred lastnim pragom

Samoupravni organi Iskre Telematike v zadnjih dneh in tednih niso sprejemali kakšnih »dramatičnih« sklepov in odločitev, kar pa še ne pomeni, da se v delovni organizaciji nič ne dogaja. Prav nasprotno! Na področju poslovanja tečejo široke aktivnosti za izboljšanje gospodarjenja. Zelo živahne so tudi družbenopolitične organizacije, zlasti komunisti, ki v okviru razprav o predlogu sklepov 13. seje CK ZKJ kritično ocenjujejo nastale razmere v lastnem okolju in oblikujejo usmeritve za svoje delovanje.

Za sedanjí gospodarski zaplet v Iskri Telematiki je veliko objektivnih razlogov. Če se nekoliko ozremo v širše okolišje, lahko prav hitro ugotovimo, da so družbenogospodarski ukrepi v zadnjih letih prinesli nestabilnost predvsem v delovne organizacije, ki delajo na visoki tehnološki osnovi. Tekmovanje z razvojem v svetu je praviloma vedno odvisno od tujega znanja in tehnologije, ali pa je s tem vsaj zelo tesno povezano, saj sami nimamo dovolj velikega števila strokovnjakov, ki bi bili kos vsem nalogam na področju eksplozivnega razvoja npr. sodobnih telekomunikacij in elektronike.

Iskra Telematika je v zadnjih dveh letih podvojila svoj izvoz na konvertibilno področje in že v ta rezultat je bilo vloženih izredno veliko naporov. Po oceni bi morala izvoz na tržišče s trdno valuto povečati za še štirikrat, če hoče s konvertibilnim prilivom pokriti svoje potrebe po uvozu s tega tržišča. Vendar taka naloga verjetno ni uresničljiva. Zato se je treba posluževati nakupov dragih dolarjev na takomenovanem jugoslovanskem deviznem tržišču, ki — kot je znano — sploh ne obstaja oziroma ne deluje v skladu z zamisljivo. Pravice za razpolaganje z ustvarjenimi devizami se še zmanjšujejo in zato se bo ta problem še bolj zaostil.

Večina izdelkov Iskre Telematike je take narave, da jih gradi oziroma dobavlja v roku dveh do treh let. Zato pri sklepanju pogodb ni možno vgraditi gibanja vseh vrst stroškov, ki zlasti v zadnjih letih presegajo vse možne (tudi resolucijske!) okvire. (Kako naj bi na primer predvideli, da bo 6 do 8 %

obrestna mera izpred dveh let do danes narasla na 55 %?) Delovna organizacija je doslej kreditirala prodajo svojih izdelkov, pri čemer je poleg uporabe lastnih virov najemala tudi tuj denar. Visoka obrestna mera ji zdaj te poti zapira in poglablja njeno izgubo.

Še bi lahko naštevali objektivne razloge, vendar to ni glavni namen tega zapisa, saj tudi delavci Iskre Telematike nimajo namena, da bi se izgovarjali zgolj na zunanje dejavnike. Iz dneva v dan bolj se zavedajo, da morajo za svojo prihodnost kar največ napraviti sami.

Skupaj z novim vodstvom, ki bo dokončno oblikovano v tem mesecu, so se obrnili vase, v svoje delo, ker nameravajo za vsako ceno usposobiti zlasti najbolj vitalne dele proizvodnje in do konca leta uresničiti zastavljene gospodarske cilje in pogodbene obveznosti doma in v tujini.

Hkrati potekajo obsežne priprave oziroma nadaljnje iskanje notranjih rezerv za racionalno mobilizacijo vseh kadrovskih in materialnih moči in virov.

Skupaj in s pomočjo DO Iskra Commerce in ostale SOZD Iskra, ki problem Telematike obravnava kot Iskrin problem in se široko vključuje v prizadevanja za razrešitev stanja, je delovna organizacija uspela zagotoviti toliko najbolj nujnega repromateriala, da je v mesecu septembru zabeležila določen dvig proizvodnje. Seveda se aktivnosti na tem področju vztrajno nadaljujejo.

Položaj Iskre Telematike je v tem trenutku še vedno izjemno zapleten.

Delavci Iskre Telematike se zavedajo, da morajo za svojo boljšo prihodnost čimveč napraviti sami.

Komunisti zahtevajo odločne ukrepe

(Nadaljevanje s 1. strani)

Okrepiti moči in sposobnost reagiranja tudi v najtežjih razmerah. Več dogovarjanja, manj nezaupanja pri sprejemanju sklepov, dosledno izvajanje vsega sprejetega, to bodo temeljne naloge komunistov v bodočem obdobju. Izredno neugodna gospodarska gibanja, ki jih Široka potrošnja kot zadnji člen reproduktivne verige občasno najbolj neposredno bodo terjala tudi nekaj novih prijemov v političnem delovanju. Nedogovarjanje in popolno pomanjkanje dohodkovne povezanosti v reprovirigah narekuje komunistom v Široki potrošnji, da sprožijo pobudo za začetek neposrednih dogovarjanj s komunisti, ki delujejo v začetnih členih reproduktivskih verig.

Stališče, ki je bilo sprejeto na četrtkovni seji akcijske konference, je, da bi marsikatero zastoje v proizvodnji in nepotrebne izpade dohodka preprečili komunisti z medsebojnim sporazumevanjem.

Med pretresanjem številnih nakopičenih slabosti v poslovanju Široke potrošnje so komunisti kot najbolj kritično ocenili spoznanje, da delovne organizacije nikakor ne gre obravnavati kot poslovni sistem, saj rezultatov pri povezovanju od vsega začetka naprej ni.

podobno kot drugi družbenopolitični, samoupravni in širokovni delavci — da devet let obstoja DO Široka potrošnja ni bilo dovolj, da bi prerasli tozgodovno zaprtost in razbitost na posamezne sestavne dele. Poleg organizacijskih slabosti pa izredno zaskrbljuje finančna plat poslovanja. Široka potrošnja ima preveč angažiranih tujih finančnih sredstev.

Ob velikih nakopičenih zalogah nesortiranih repromaterialov beležimo nedoseganje začrtanega fizičnega obsega proizvodnje. Velike zaloge so izredno drage, saj jih Široka potrošnja plačuje z dragimi krediti, za katere je treba plačevati že več obresti kot denarja za osebne dohodke.

Razkorak med cenami končnih izdelkov in cenami elementov, surovin in ostalih repromaterialov, je še naprej velik in odriava prizadevanja delavcev Široke potrošnje v domala brezupen položaj. Seštevek vsega slabega pomeni, da bo imela Široka potrošnja ob zaključku devetmesečnega poslovanja okrog 400 milijonov dinarjev izgube.

Najbolj zaskrbljuje, da tudi optimisti ne morejo napovedati bistvenih izboljšav, vsaj kratkoročno gledano ne. Kako pa kakovoštno spremeniti delo ob vse manjših osebnih dohodkih? Komunisti na to vprašanje niso vedeli odgovora.

Stane Fleischman

Izguba se iz dneva v dan poglablja, saj sedanjí gibanj ni možno spremeniti čez noč. Vendar je že pripravljen načrt kratkoročnih ukrepov, ki bo te dni dan v razpravo na samoupravne organe. V njem je predvideno, kako proizvodnjo na podlagi pridobljenih izvoznih in domačih naročil dvigniti do take višine, da bomo lahko govorili o izboljšanju stanja. Uspeh je pogojen s pravočasno zagotovitvijo repromateriala, kar bo v sedanjih razmajanih splošnih gospodarskih razmerah zelo težka naloga.

Zato bo v mesecu oktobru prišlo do ustrezne organiziranosti za obvladovanje zahtevnih nalog in do zaostritve odgovornosti na vseh ravneh, še posebej v novem vodstvu delovne organizacije.

Zraven že omenjenega načrta kratkoročnih ukrepov potekajo zlasti na komercialnem področju intenzivne priprave na oblikovanje plana za prihodnje leto. Plan za leto 1985 bo namreč hkrati program učinkovite sanacije Iskre Telematike, zato ga velja izjemno skrbno pripraviti. V pozitivnem

smislu bo v ta program vključena vsa Iskra in tudi širša družba.

Lahko zapišemo, da je Iskra Telematika na vseh ravneh naletela na veliko razumevanje za svoje probleme. Vendar je v največji meri od delavcev delovne organizacije odvisno, kako bodo z discipliniranim, odločnim in učinkovitim delom pridobili potrebno zaupanje v svoj resen namen in sposobnosti pri obvladovanju svojih težav.

V zadnjih tednih so bili s strani vodstva delovne organizacije opravljeni številni razgovori v SOZD Iskra, banki, drugih delovnih organizacijah Iskre in v občini. Dosežen je bil skupni jezik v spoznanju, da je samo skupna pot prava pot, oziroma da se je odpravljanja problemov Iskre Telematike treba lotiti povezano in s skupnimi močmi. Za začetek pa je treba do konca razčistiti stanje v delovni organizaciji, kar so delavci začeli že v mesecu aprilu in v teh dneh še poteka.

Omenili smo že, da se v razreševanje stanja vse bolj aktivno vključujejo tudi

družbenopolitične organizacije delovne organizacije, zlasti komunisti. Predvsem poudarjajo, da je treba poskrbeti za večjo motivacijo delavcev, ne le z lepo ali grdo besedo, pač pa predvsem z učinkovitim nagrajevanjem po delu in rezultatih dela. Zagovarjajo razlikovanje med slabimi in dobrimi delavci. Zahtevajo tudi sanacijo na področju delovanja delegatskega sistema in večje korake v razvoju samoupravnih odnosov. Ocenjujejo, da s prepočasno graditvijo informacijskega sistema v delovni organizaciji, tako poslovnega kot samoupravnega, nastaja očitna škoda na račun kvalitetnega poslovnega in samoupravnega odločanja. Informiranja ne bi več smeli gledati samo skozi trenutni strošek, temveč predvsem skozi njegove resnične dolgoročne učinke.

Lahko torej zaključimo, da se v Iskri Telematiki stvari pozitivno premikajo. Naloga družbenopolitičnega, samoupravnega in poslovnega vodstva delovne organizacije je, da gibanje še spodbudi in poglobi.

Kazimir Mohar

DO AVTOMATIKA

Srečanje članic združenja Unimatika

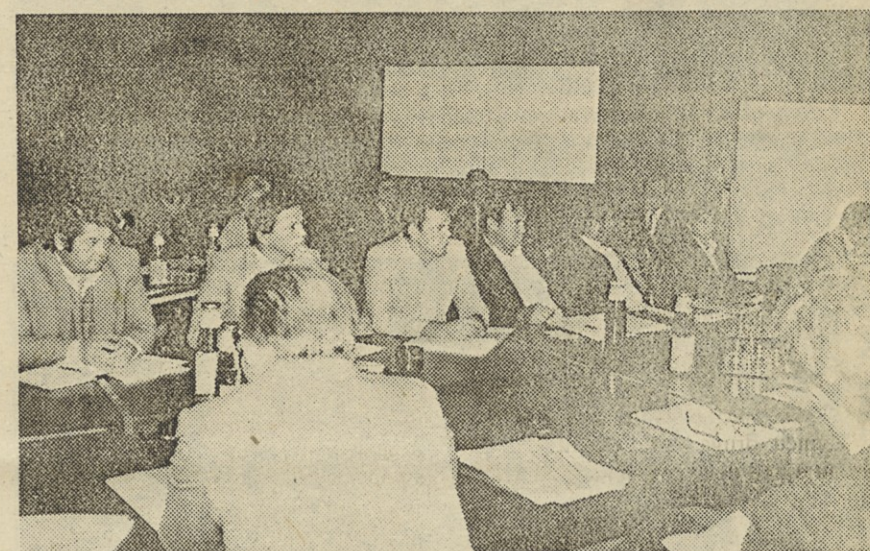
V torek, 2. t. m., je bil v prostorih Centra sistemov za avtomatizacijo v Stegnah sestanek, kateremu je prisostvalo cca 35 vodilnih delavcev delovnih in temeljnih organizacij, članic jugoslovanskega združenja proizvajalk avtomatike-Unimatika: PTT-inženiring, Prva petoletka — Trstenik, Energoinvest — RO Sigma, PIB-FASMA, Iskra Avtomatika, IMP-TOZD TRATA, Kladivar, R. Končar — INEM, VERIGE — TOZD TIO, PTT — Pneumatika, Elektroskopske, Elektromont, RO ATM, Iskra Kibernetika, Iskra-Delta, RO INDA, Iskra K. — Prodaja, Energoinvest — Poslovna zajednica avtomatike i elektronike, Teleoptik — MERING, Sever — INŽENIRING, M. PUPIN, IVO LOLA RIBAR, UNIS-OOURLIA, Sistemi za energetiko.

Srečanje je bilo v prvi vrsti namenjeno izmenjavi mnenj oz. informacij o stanju v jugoslovanski industriji na področju avtomatizacije in izhajajoč iz tega iskanja konkretnjših poti za usklajevanje razvojno-programske politike (medsebojno sodelovanje pri kooperacijah, delitev dela, unifikaciji elementov, standardizaciji, skupnemu nastopu na domačem in tujih trgih itd.)

Po drugi strani pa naj bi izmenjava informacij in podane sugestije predstavljale uvod v pripravo oz. izdelavo srednjeročnih planov Unimatika, v katerih bi morali doseči več konkretizacije kot do sedaj. In sicer konkretizacije v smislu povezovanja in izključevanja medsebojne konkurence, racionalnega izkoriščanja sredstev za razvoj izdelkov in tehnologij ter investiranje. Da je omenjena naloga primarnega pomena, dovolj zgovorno pokaže stanje v jugoslovanskem prostoru; močna prisotnost že pred leti uvoženih tehnologij in predvsem večjih sistemov v energetiki, PTT prometu, železniškem prometu itd.

Glede na splošno stanje v gospodarstvu, restrikciji uvoza, nujno, da se domača industrija osamosvoji uvoza in na razpoložljive podatke, ki napovedujejo trend rasti proizvodnje tovrstne opreme od 10—12 %, bo tudi pokritost tržišča z domačimi proizvodi morala hitro naraščati. Vendar le ob pogoju, da pri opredeljevanju strategije nadaljnjega razvoja prevladuje zdrava, tehnično-ekonomska logika jugoslovanskih proizvajalcev in ne več logika multinacionalk. Ta nadaljnji razvoj pa pomeni, da bo potrebno v naslednjih 15-ih letih popolnoma obnoviti potencialne jugoslovanskega gospodarstva. Vlogo Unimatika torej ni potrebno posebej poudariti.

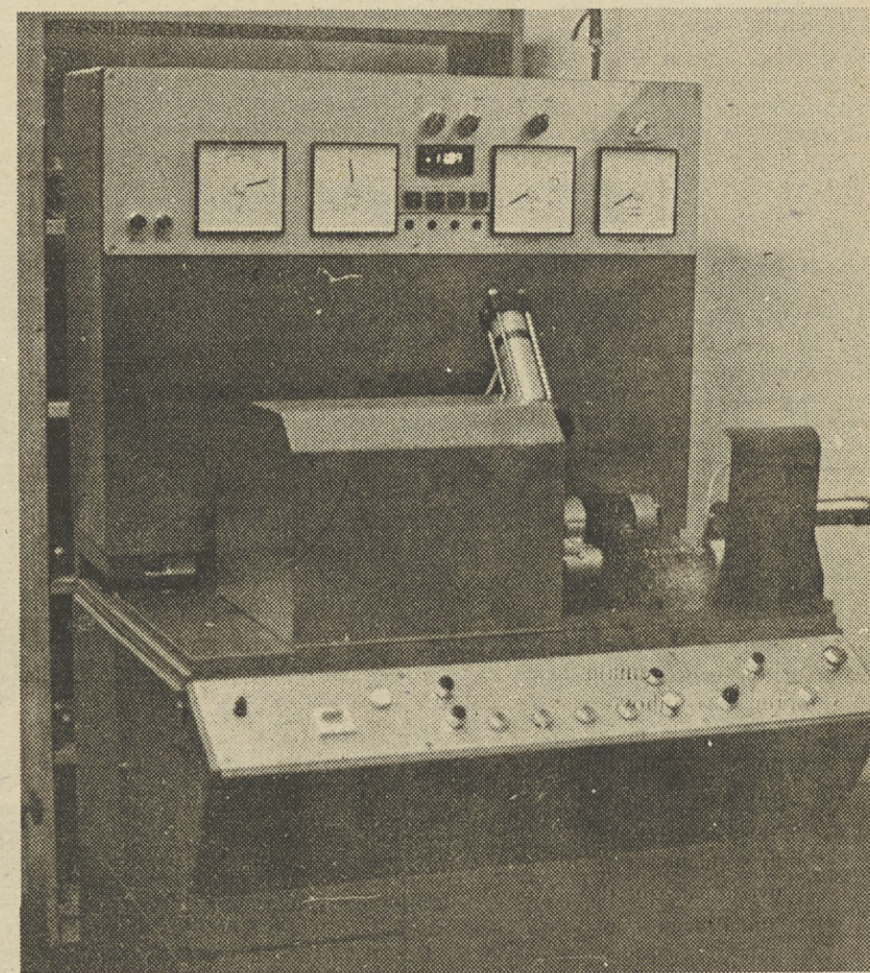
»Čeprav je Unimatik relativno homogeno združenje razvojno-raziskovalnih, proizvodnih, inženiring, montažnih in servisnih dejavnosti iz področja avtomatizacije,« kot je v uvod-

Med pogovori predstavnikov članic Unimatike.

nem nagovoru opomnil generalni sekretar poslovnega združenja, Slobodan Kokir, »lahko tudi v obstoječi praksi že najdemo pozitivne primere koristnega prenosa znanja med raziskovalnimi organizacijama (Institut »M. Pupin« — Iskra), sodelovanje v razvoju, delitvi dela in plasmaju (TIO Lesce in UNIS — TIA Lušči-Palanka) formiranje konzorcija za nudenje in izvajanje tehničnega sistema upravljanja z energet-

medsebojnim sodelovanju med članicami Unimatika. Z njenim programom, dosežki in razvojnimi usmeritvami je udeležence po izrečni dobrodošlici seznanil predsednik kolegijskega poslovnega organa Avtomatike, Marcel Božić. Po zaključku sestanka so si gostje ogledali še del proizvodnje energetskih naprav in sistemov, locirane v Stegnah in obiskali sejem Elektronike na Gospodarskem razstavišču. S. D.

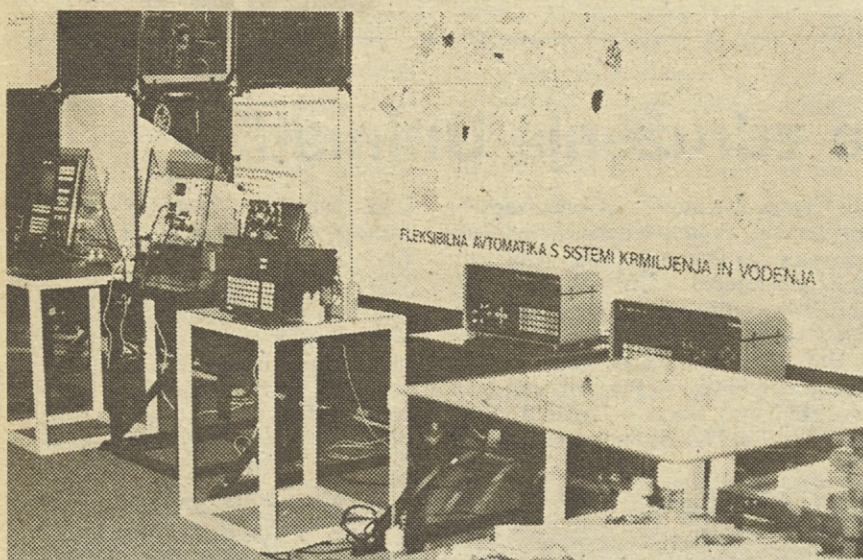

V oddelku izdelave strojev in naprav tovarne delovnih sredstev temeljne organizacije novogoriške Iskre-Avtoelektrike so pred dnevi zaključili dela na napravi za končno kontrolno malih zaganjalnikov. Napravo že uporabljajo v tovarni malih zaganjalnikov, prve preizkuse pa je že uspešno prestala.

OB KONCU SEJMA ELEKTRONIKE V LJUBLJANI

V petek, 5. oktobra, so v Ljubljani zaprli 31. mednarodno razstavo Sodobna elektronika. Razstava na Gospodarskem razstavišču je ponovno pokazala velik napredek domače industrije in inštitutov na eni strani, pokazala pa je tudi, da so tuji razstavljalci tudi letos razstavili veliko novih, tudi nekaj mesecev starih novosti s področja elektronike.

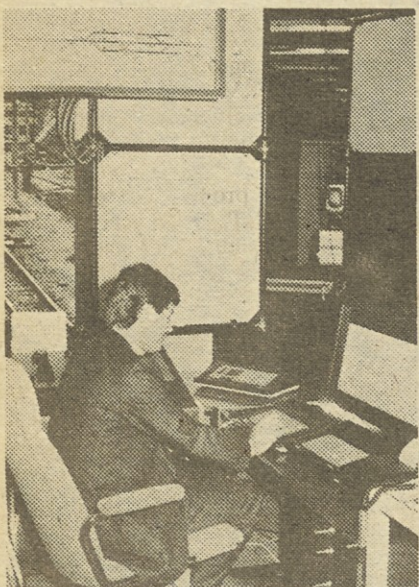
Kljub letošnjemu izredno slabemu vremenu je razstavo obiskalo 70.000 ljudi, kar je približno 10 % več kot lani, pri čemer je bilo kar 45 % mladih obiskovalcev, ostali pa so bili strokovnjaki iz vse Jugoslavije in tujine.

Avtomatika je na sejmu predstavila tudi dva različna načina krmilij — ena so pozicijska krmila, ki služijo za dajanje signalov, ko stroj doseže recimo neko določeno pozicijo, druga pa so numerična krmilja. Pozicijska krmilja v celoti izdeluje Iskra, numerična pa v sodelovanju s francosko firmo NUM.

Osrednji prostor Iskrine stojnice, ki je zavzela vso dvorano B1 Gospodarskega razstavišča, je prikazoval delovanje tako imenovanega vodnega nadzora energetskega sistema. TOZD Sistemi iz Avtomatike so na razstavi predstavili center vodenja energetskega sistema, kakršnega so izdelali za Elektrc Ljubljana. Povezava končnih postaj s centrom poteka preko Iskrinega mikroračunalnika. Ves nadzor in vodenje je moč opravljati preko t.i. funkcijske tastature, ki predstavlja tudi delovno mesto v centrih vodenja. Nadzoru je moč slediti tudi na grafičnem zaslonu.

Tudi za tako imenovani telematiški sistem za vodenje prometa na železnici je bilo izredno veliko zanimanja. Okrajšava za ta sistem je TI 30 in je v celoti lasten razvoj Avtomatike. Ob tem naj povemo, da je know-how za ta mikroračunalniški sistem že prodala Bolgarom, s tem sistemom pa gradijo v Turčiji 580 kilometrov železniške proge. Naj dodamo, da gre za trenutno najsoodobnejšo tehnologijo.

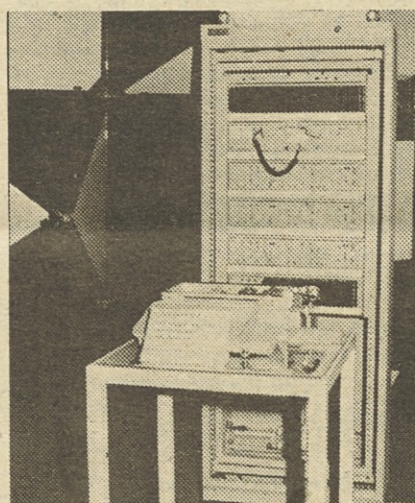
Seveda je, kot smo že poročali v prejšnji številki, sodelovala na tem pomembnem sejmu kot vsako leto tudi Iskra. Na več kot sto kvadratnih metrih razstavnega prostora so se predstavile domala vse Iskrine delovne organizacije. Nosilke razstave so bile Avtomatika, Kibernetika in Iskra Delta. Prav njihovi predstavniki na sejmu so nam svetovali, katere izdelke naj posnamemo in z besedilom predstavimo v našem glasilu. Hkrati pa je naša kamera zabeležila tudi številne obiske naših visokih političnih osebnosti, ki so obiskale Iskrino razstavo in se zanimale za naše delo in naše izdelke. Vse to in še marsikaj drugega smo poskušali predstaviti v naši fotoreportaži s pravkar končanega sejma elektronike v Ljubljani.

Predsednik RS ZSS Marjan Orožen si ogleduje izdelke Elektrooptike.

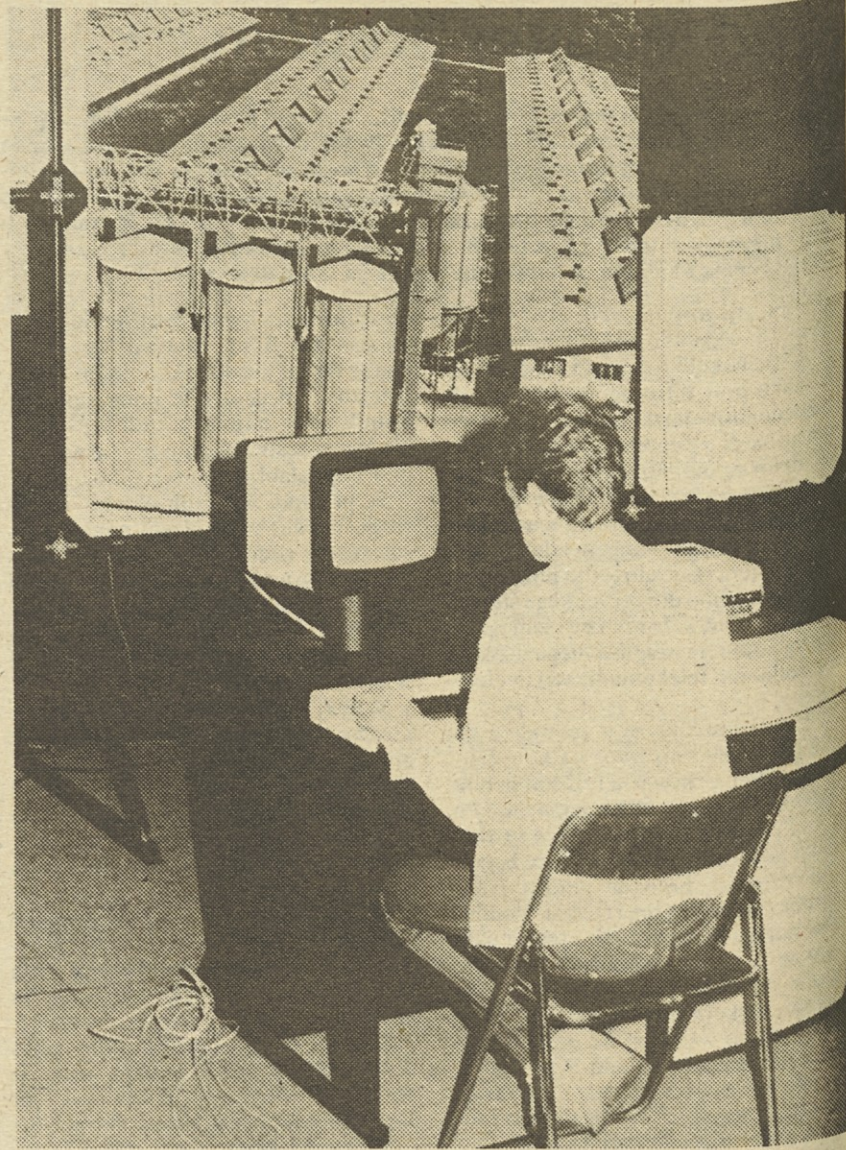

Tudi defektoskop, ki so ga predstavili na stojnici Iskre Kibernetike, je zbudil mnogo pozornosti. Z njim je moč ugotavljati homogenost materiala. Izdeluje ga Iskra Kibernetika iz Kranja, točneje njena Tovarna merilnih naprav.

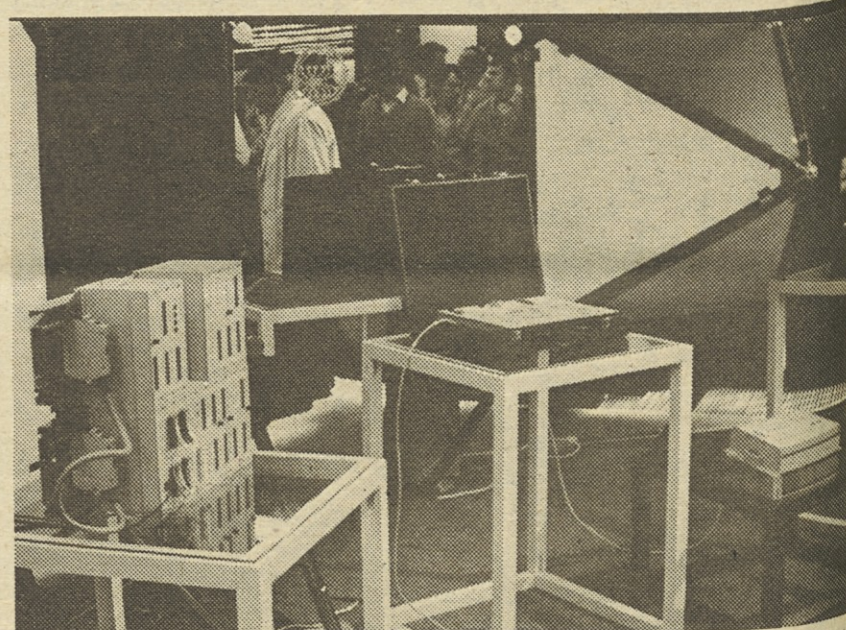

Avtomatika je na sejmu predstavila tudi napravo za prenos govora, podatkov in signalov zaščite po daljnovodih. Napravo izdeluje Iskra Avtomatika, in sicer njena temeljna organizacija Naprave na Tržaški cesti v Ljubljani, ki je stroj tudi sama razvila.

Poleg same naprave so predstavili tudi spojno vezje SE 6 za prenos informacij po visokonapetostnih vodih. Ne bo odveč, če povemo, da sodita obe napravi med, kot pravijo, najbolj izvozno udarni.

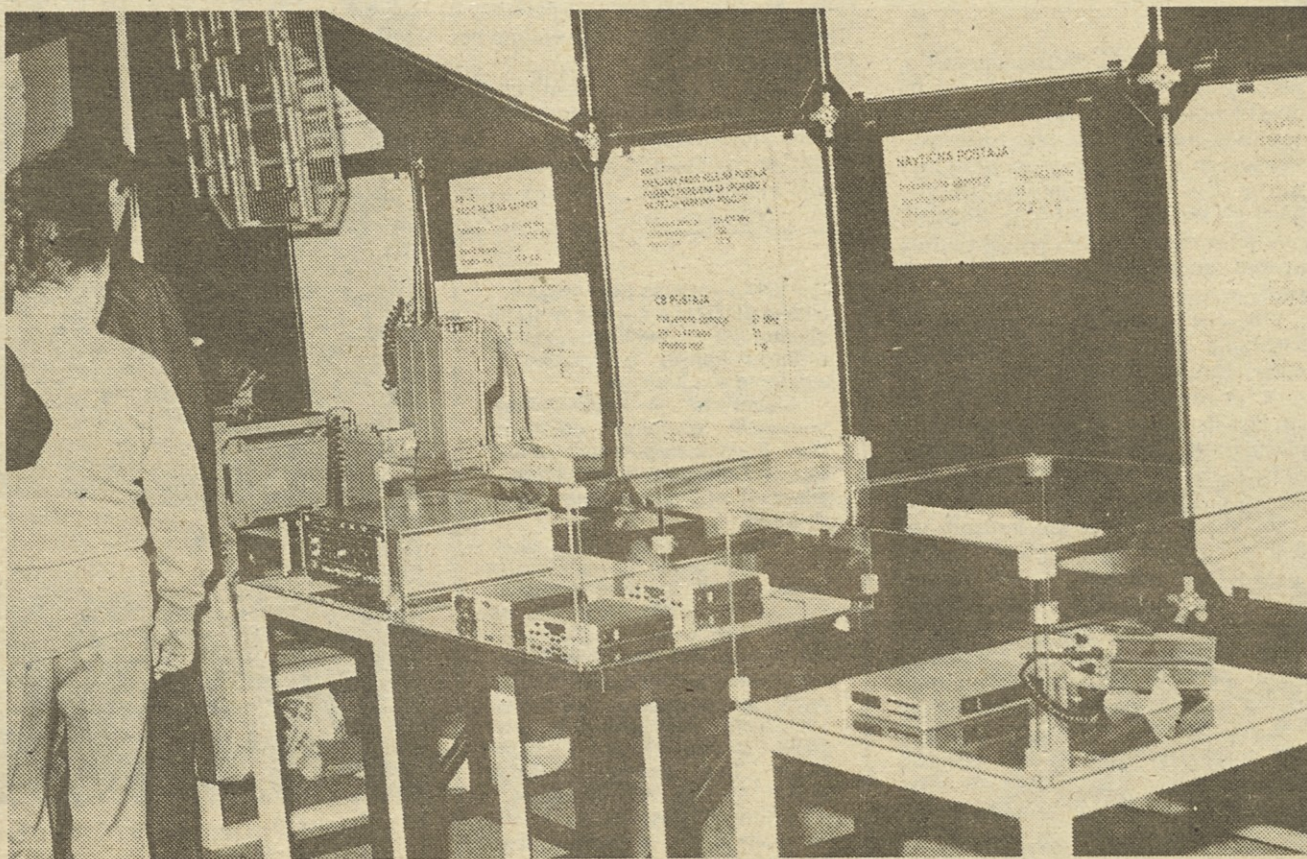
Na tem delu stojnice so skupaj nastopile Avtomatika, Kibernetika in Iskra Delta in sicer v okviru celotne Iskrine ponudbe v agroživilstvu. Prikazali so avtomatizirano tovarno močnih krmil s celotno ponudbo — od predelave do pridobivanja hrane.

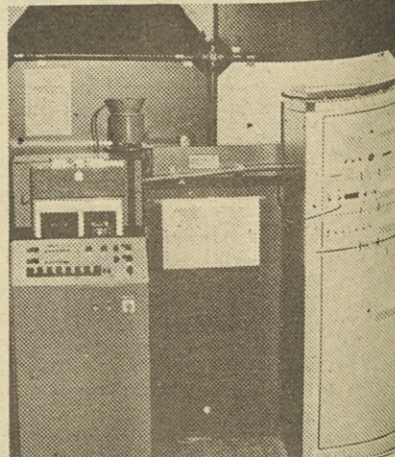
Kranjska Kibernetika je na Sodobni elektroniki '84 predstavila tudi kompletni sistem za avtomatizacijo v industriji. Sestavljajo ga programska naprava IPN 20, programibilna krmilna naprava IPK 20 in manjša naprava v bolj kompaktni izvedbi IPK 10.

IPK 20 je moč uporabljati za avtomatizacijo v industriji. Njena zmogljivost je 256 vhodnih in prav toliko izhodnih enot, 64 časovnih enot lahko neke nadomesti vezje. S tem sistemom lahko zamenjamo 100 do 200 krmilnih kontaktorjev. Sistem je zasnovan modularno in mu lahko torej dodajamo oziroma odvajamo posamezne module v odvisnosti od zaželenih aplikacij.

IPN 20 in IPK 10 so razvili v Stikalih, IPK 20 pa v sodelovanju z Avtomatiko.

Industrija sistemov elektronike in zvez je s svojim programom vzbudila med obiskovalci veliko pozornosti. Predstavili so različne sprejemne in oddajne postaje.

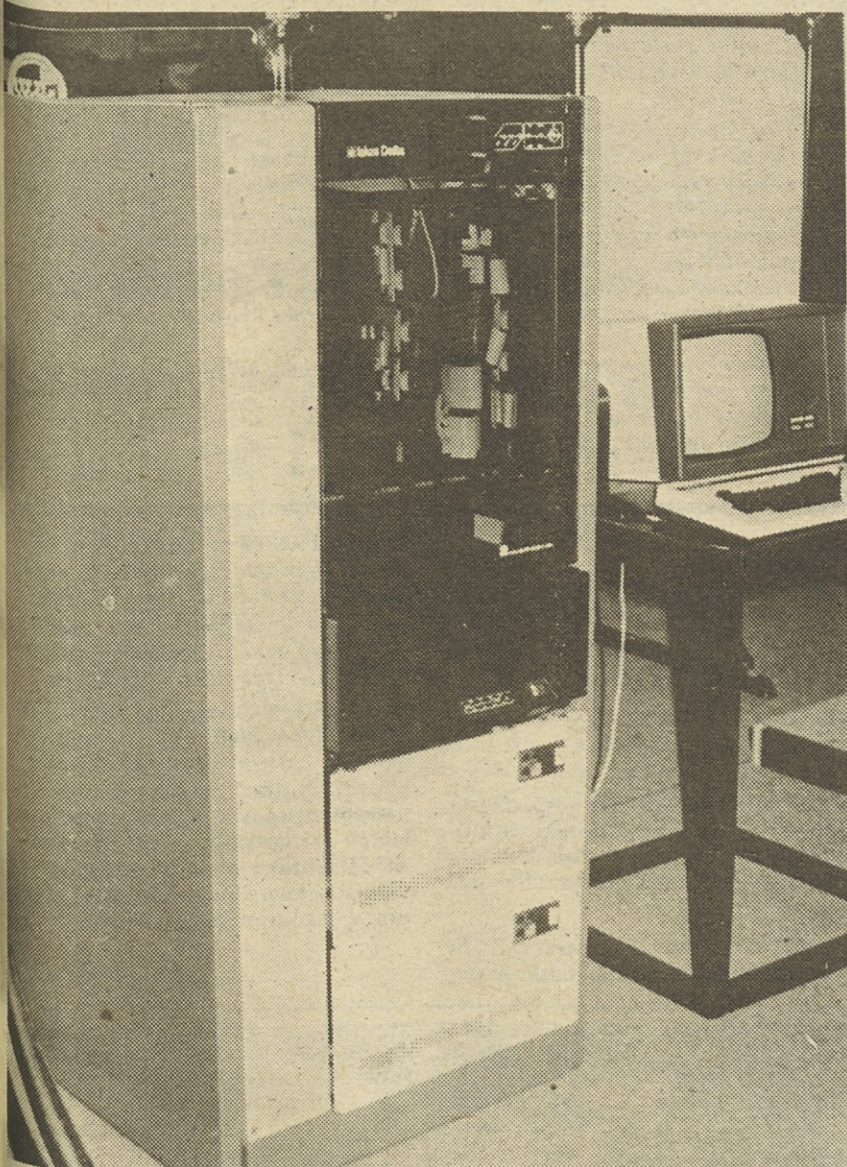

Iskrin center za elektrooptiko je med svojimi izdelki razstavil tudi laser za tako imenovano spiralizacijo uporov. Laser v tej napravi nadomešča klasični brus, s katerim odbrusijo metalno plast z uporov, da bi dosegli določeno uporabnost.

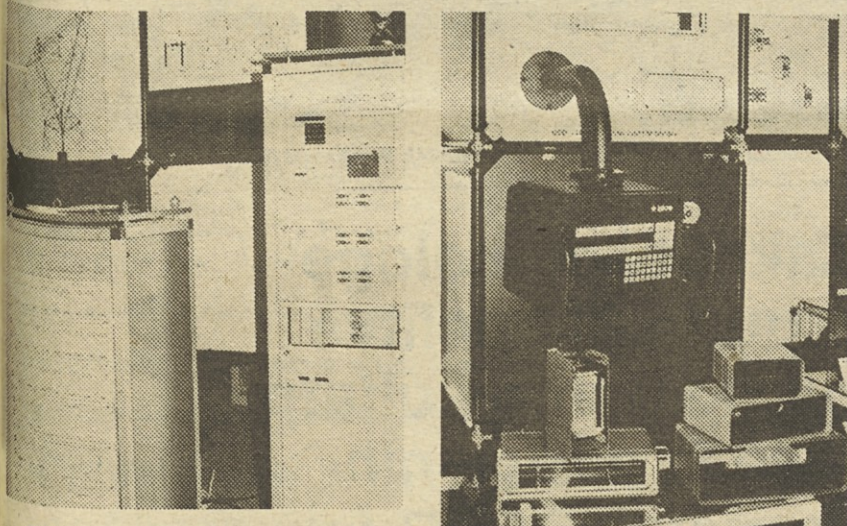
Ob določeni spremembi je moč te laserje uporabiti tudi za takoimenovano trimanje — umerjanje — debeloplastnih hibridnih vezij.

Celoten stroj za spiralizacijo uporov sta skupaj izdelala Elektrooptika in Tovarna uporov iz Sentjerneja, napravo pa bodo takoj z Gospodarskega razstavišča odpeljali v Sentjernejo — neposredno v proizvodnjo.

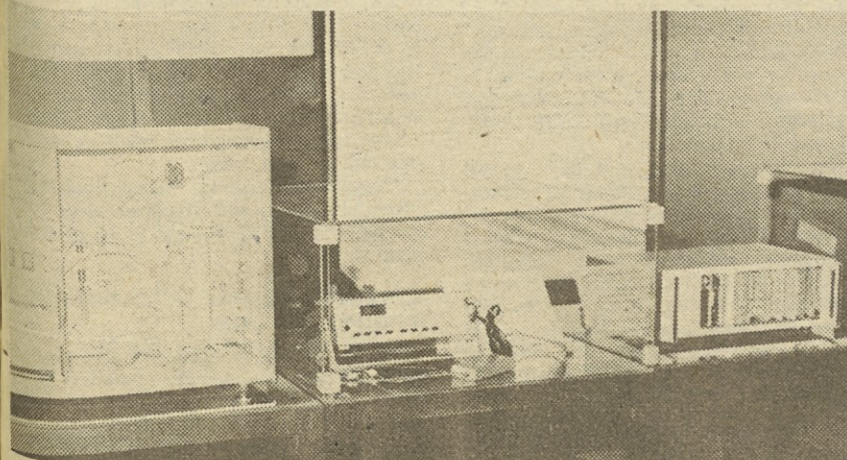
S kamero po Iskrinih stojnicah na »Sodobni elektroniki 84«

Ena izmed novosti Iskrine Delte na Sejmu elektronike je bil računalnik Delta 800, ki so ga bolj namenili za predstavitev na sejmu Interburo v Zagrebu. Tokrat je na Gospodarskem razstavišču opravljal le določeno nalogo v povezavi z drugimi napravami.

Od Iskrinatikov je Kibernetika predstavila tudi napravi SIP in SEP. Iskrinatik SIP je sistem za industrijske procese, Iskrinatik SEM pa za energetske procese. S prvim lahko krmilimo kompletne merilno-regulacijske procese, na primer v prehrabeni industriji, petrokemiji, pri tehtanju, doziranju, merjenju temperature in tako dalje. Iskrinatik SEP je naprava za natančno merjenje električne energije. Iskrinatik SIP izdelujejo Iskra Instrumenti Otoče, Iskrinatik SEP pa Tovarna številčnih naprav.

Veliko pozornosti na stojnici Kibernetike je zbudil tudi Analizator cianida. Gre za izdelek Iskre iz Horjula, uporabljajo pa ga za analizo odpadnih vod. V povezavi z Analizatorjem je bil tako imenovani Darta sistem. Gre za fleksibilni programerni sistem, ki je sestavljen iz več elektronskih enot, z njim pa lahko kombiniramo določene elektronske sisteme, elektronske merilne naprave, ali pa merilno regulacijske sisteme. Iz Darta sistema so izhajale naprave kot na primer plamenski fotometer, spektralni fotometer, itd. Med Analizatorjem Cijanida in Darta sistemom so predstavili tako imenovani Signaturni analizator. To je univerzalna naprava, s katero lahko ugotavljajo delovanje oziroma nadzorujejo elektronske enote v Darta sistemu.

IEZE na sejmu elektronike

Letošnji sejem elektronike je za DO IEZE pomenil predvsem priložnost za predstavitev novosti iz proizvodnega programa. Na razstavnem prostoru Iskre v hali B2 je DO skupaj z nekaterimi drugimi Iskrinimi OZD pripravila združen prikaz sorodnih elementov, ki so predmet proizvodnje omenjenih organizacij.

Tako smo si v neki zaključeni celoti lahko ogledali tudi izdelke TOZD Zmaj, ki je širši javnosti prvič pokazala svoje litijeve baterije, ki imajo širok spekter namembnosti — uporabljajo se lahko v industriji, medicini, znanosti, v procesni, merilni, poslovni, vojaški in drugi opremi.

Prav tako so bili v tem okviru zastopani tudi nekateri izdelki TOZD Mikroelektronike v ustanavljanju.

Kakor je povedal Vitoš Valenčič, zadolžen za marketing v IEZE, so posamezne temeljne organizacije udeležene z naslednjimi novostmi:

TOZD Hipot je razstavljal modemske filtre za prenos podatkov z zmogljivostjo 300 in 1200 BAUDOV, večplastno debeloplastno vezje, ki služi za prenos računalniških podatkov po telefonskih zvezah in nove vrste LCD prikazalnikov

TOZD Polprevodniki so med drugim prikazali tristorski kompaktni stavek.

TOZD Keko je vzbudil veliko zanimanja in povpraševanja s svojim profesionalnim javljalnikom plina, ki opozarja na nekontroliran iztok plina.

TOZD Magneti kot noviteto proizvaja trajne magnete iz redkih zemelj.

TOZD Elektroliti je predstavila miniaturne elektrolitske kondenzatorje.

TOZD Keramika je razstavila Piezo — brnač (keramična sirena), ki se uporablja v telefoniji

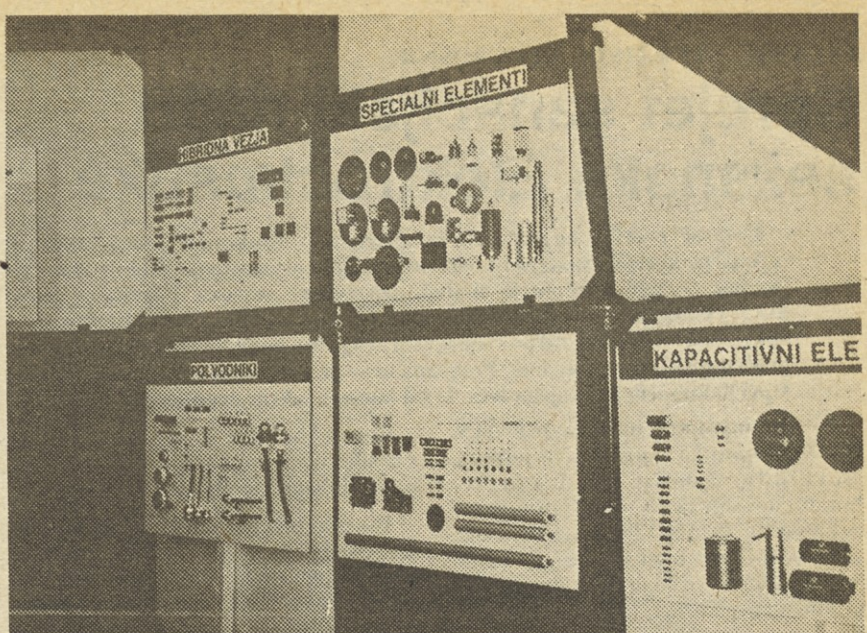
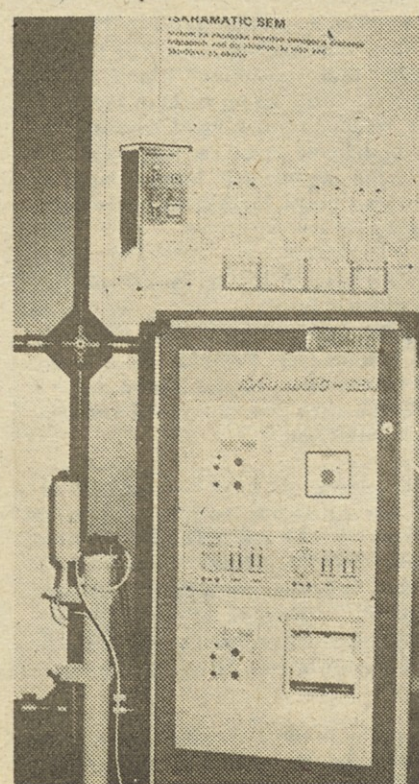
TOZD SEM pa med svoje novosti uvršča skupino filtrov za vojaške in specialne namene, žične upore in nove vrste miniaturnih potenciometrov.

Na razstavnem prostoru IEZE je vladalo veliko zanimanje obiskovalcev, sprejemali so tudi naročila za manjše serije in evidentirali potencialne kupce. Sklenjene so bile tudi nekatere pogodbe, kot je povedal direktor komercialne IEZE Avgust Bregar, to so predvsem posli z vzhodnimi državami, ki so jih navezali že na sejmu v Brnu. V glavnem pa ima ljubljanski sejem pomen predstavljanja novosti.

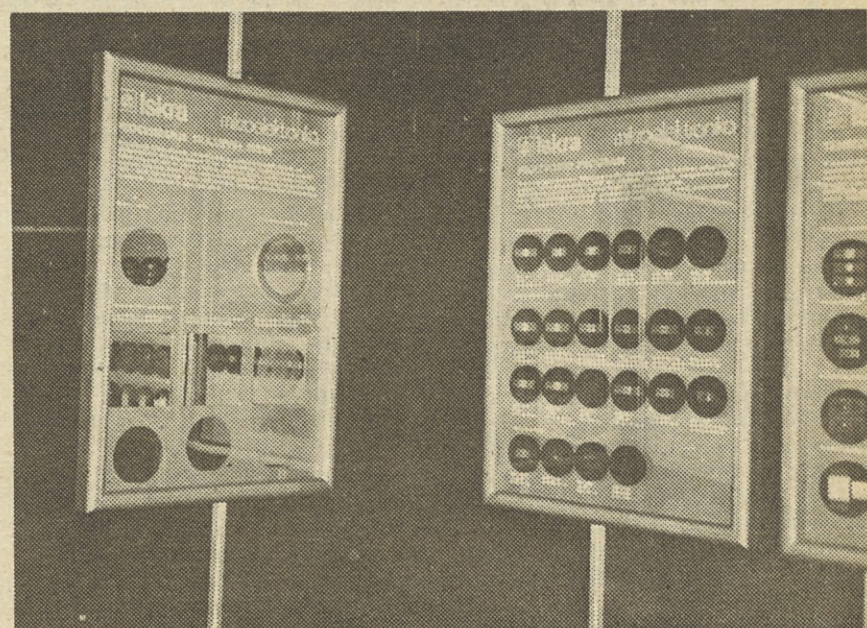
Komercialno pomembnejši sejem, od katerega Iskra IEZE precej pričakuje pa bo naslednji mesec v Münchnu, kjer se bodo konkretnije dogovarjali tudi z zahodnimi partnerji.

I.Š.

Kibernetika, kot ena izmed nosilk tokratne Iskrine predstavitve na sejmu elektronike, je med drugim razstavila tudi Iskrinatik SEM. Naprava je namenjena za ekološke meritve, to je meritve odpadnih voda, njihove kislosti, oz. bazičnosti in tako dalje. Iskrinatik SEM so v sodelovanju izdelali tovarna v Otočah, horjulska Iskra in delovna skupnost inženiring v delovni skupnosti Komerciala v Kibernetiki.

Razstavljeni elementi.

Razstavljeni elementi.

Delovno vzdušje med sejmom.

DO ELEKTROZVEZE

Naprave za kvaliteten prenos informacij

»Letošnji sejem je bil namenjen procesni avtomatizaciji in zato se je tudi DO Elektrozeve vključila v tem smislu,« nam je povedal Nikola Bakarič, vodja stojnice DO Elektrozeve ter nam nato predstavil razstavljene naprave, ki sodijo v sisteme žičnih in brezžičnih zvez za uporabo v agroživilstvu ter v energetiki v prometu od novosti pa naprave za taktično komuniciranje, radiorelejni napravi RS-3 in RS-7 ter radijsko napravo SPARK s frekvenčnim preskokom.

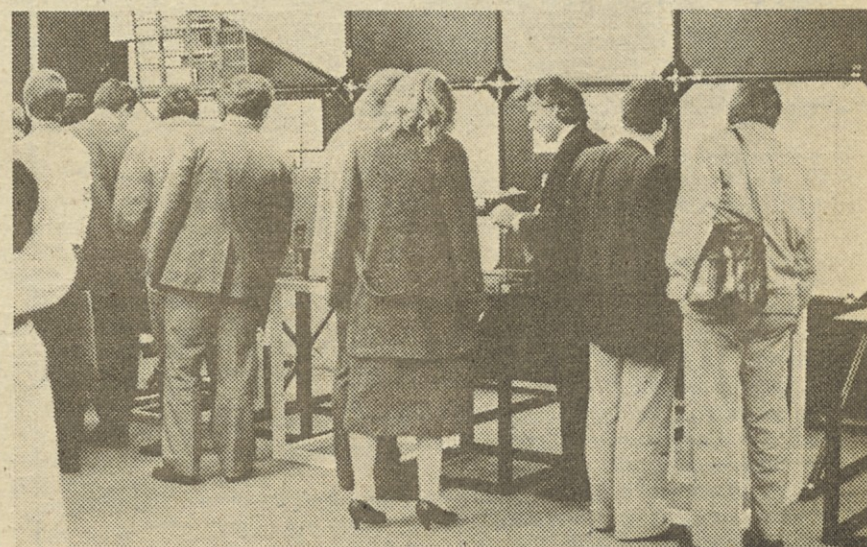
Nadalje so predstavili model MD-19200 ter komplet za ruralno tele-

fonijo in UKV program, v katerega so zajete: mikroprocesorska naprava, navtična postaja in ročna postaja PTR-100 ter sprejemno oddajna postaja TRAFIC 700.

Za potrebe agroživilstva so predstavili sistem UKV zvez za energetiko, 12-kanalni multipleks, radiorelejno napravo 7200 in komandni telefonski posrednik.

Za potrebe prometa pa telegrafsko napravo VTG-T, frekvenčno kretnico TNS-18, komandno telefonski posrednik in antene za težka vozila.

B.Č.

Obiskovalci ob napravah DO Elektrozeve.

Sprejet sanacijski načrt sežanske Elektroakustike

Delavski svet Široke potrošnje je v četrtek, 4. oktobra 1984, na izredni seji dokončno sprejel sanacijski program temeljne organizacije Elektroakustika Sežana. S tem sklepom je slednjič izpolnjena zahteva delavskega sveta SOZD Iskra, ki je ob odobravanju sanacijskega posojila TOZD Elektroakustika maja letos zahteval nov sanacijski program, podprt s stalisti delovne organizacije Široka potrošnja. Program, ki so ga v temeljni organizaciji izdelali v prvih mesecih letošnjega leta, je bil namreč takrat ocenjen kot nepopoln.

Nov sanacijski program so izdelali v DSSS DO Široka potrošnja in povzeli vse pozitivne ugotovitve prvotnega elaborata, upoštevali pa so tudi pripombe delavskega sveta SOZD Iskra oziroma njegovega odbora za finance, in vrsto mnenj drugih strokovnih in družbenopolitičnih organizacij in posameznikov.

Novi elaborat tako ne obsega le obdobja do zagotovitve poslovanja brez izgube, temveč potrebne ukrepe za programsko, finančno, kadrovske in organizacijsko sanacijo, ki naj bi jo dosegli do leta 1990.

Poglavitne spremembe novega sanacijskega programa so: notranja ureditev TOZD (povečanje reda in discipline v poslovanju, večja proizvodna specializacija), prenos vodenja strateških poslovnih funkcij na delovno organizacijo, programska utrditev na osnovi izdelkov audio informatike in transformatorjev, pokritje deviznih plačil z lastnim izvozom, naraščanje deleža lastnih virov v poslovnih virih.

Vse te zahteve opredeljuje sanacijski elaborat na osnovi ugotovljenih virov, ki so iz gube tozda v preteklem letu.

Tako ugotavlja elaborat, da ima temeljna organizacija preširok in premalo obvladovan proizvodni program, maščuje se nezadostna skrb za strokovne kadre.

Nespoštovanje plana proizvodnje, ki izvira iz slabega delovanja nabavne funkcije, zmanjšujejo produktivnost, povečujejo se zaloge, dobavnih rokov ni možno upoštevati.

Slabosti pa je še veliko: tovarna je tehnološko in razvojno zaprta, materialnemu poslovanju so posvečali premalo pozornosti. Serije izdelkov so bile premajhne, mojstrska miselnost pa je ob nedodelanem sistemu vodenja in spremljanja prizvodnje pripomogla k slabim rezultatom.

Tovarna je prevzela vrsto proizvodnih programov iz ostalih proizvodnih sistemov, vendar teh programov niso negovali v zadostni meri.

Res pa je, da je temeljna organizacija pridobivala le gole programe s tehnično dokumentacijo, vendar brez opreme, delovnih sredstev, znanja, finančnih sredstev itd. Nekonkurenčnost večine izdelkov iz obstoječega proizvodnega programa tako na domačem kot na tujih tržiščih, pa je v tesni povezavi tudi s pomanjkanjem kvalitativnih virov za obratna sredstva. Med posledice večkratnega slabega poslovanja tovarne je treba prišteti slabo tehnično opremljenost dela. TOZD je neustrezno organizacijsko povezana v DO in SOZD Iskra.

Temeljna organizacija je kot finalist najbolj na udaru nesorazmerij med cenami repromaterialov in cenami izdelkov. Nesorazmerja so podkrepjena z visokimi deviznimi participacijami za domače materiale, ki jih dostikrat tudi primanjkuje. Breme današnjega poslovanja je tudi nekompletna investicija v proizvodnjo transformatorjev.

Prvi del naložbe se je namreč končal z graditvijo stavbe, v katero je tovarna preselila staro izrabljeno opremo.

Proizvodnja se zaradi tega ni povečala, povečali pa so se stroški, ki izhajajo iz kreditov za financiranje gradnje. Tovarno zelo pesti tudi pomanjkanje deviz za del proizvodnega programa, povezanega z nujnim uvozom. Gre za tipične elemente, ki jih ni možno nabaviti na domačem trgu, ker pa je tovarna izvozno neprilagojena, ji preplačevanje deviz hromi konkurenčno sposobnost končnih izdelkov.

Sanacijski ukrepi bodo seveda temeljili na navedenih ugotovitvah. Tovarna se bo dolgoročno programsko usmerila v proizvodnjo polprofesionalnih in profesionalnih elektroakustičnih naprav in sistemov, za izpeljavo tega pa je potrebna dolgoletna vzgoja kadrov. Za vmesno obdobje so torej dodatni programi nujni. Elaborat predvideva za premostitev negovan obstoječih tovarniških programov malih transformatorjev in širokopotrošnih akustičnih aparatov.

Negovanje kadrovske politike pa brez normalizacije osebnih dohodkov seveda ni možno. Sanacijski program zato predvideva še v četrtem letošnjem kvartalu dvig osebnih dohodkov za petino in še nadaljnje temeljito povečanje v prihodnjem letu, tako da bodo osebni dohodki primerljivi z dohodki v podobni industriji. S prevzemanjem nekaterih poslovnih funkcij od tovarne pa se bodo hkrati kadrovske okepile tudi skupne dejavnosti (TOZD Raziskovalni inštitut, TOZD Prodaja, DSSS).

Temeljito spreminjanje dosedanjih razmer pa je povezano tudi z nujnim pridobivanjem kvalitativnih virov za obratna sredstva in za izboljšanje likvidnosti.

Sanacijski elaborat predvideva, da bi v prvi fazi (do leta 1986) pridobili kvalitete vire v obliki dolgoročnih kreditov, nato pa bi se temeljna organizacija že lahko oprla na ustvarjeni poslovni sklad.

Posebno poglavje elaborata opredeljuje organiziranost vseh bistvenih funkcij temeljne organizacije — razvojne, nabavne, prodajne, finančne, funkcije planiranja. Na vseh teh področjih čaka Elektroakustika še ogromno dela. V TOZD bo treba izgraditi informacijski sistem, investirati v boljšo tehnično opremljenost, zaključiti začetno investicijo.

Hkrati pa bo seveda treba ukrepati v smeri doseganja pravega razmerja med cenami gotovih izdelkov in cenami surovin na domačem tržišču, razbremeniti domače materiale deviznih participacij, dolgoročno urediti preskrbo z domačimi in zagotoviti pokritje uvoženih materialov z lastnim izvozom. Sanacijski elaborat pa predvideva tudi zmanjšanje števila režijskih delavcev, ukrep, ki ga v tovarni že izvajajo.

TOZD TV, TOZD TGA: NAPOVEDI IZGUB

Delegati delavskega sveta so sprejeli tudi informacijo o poteku sanacijskih aktivnosti v TOZD TGA Reteče ter informacijo o poslovanju TOZD TV Pržan. Ta temeljna organizacija predvideva v devetih mesecih 250 milijonov dinarjev izgube. To pripisujejo predvsem dispariteti cen med končnimi izdelki in repromaterialom, nerealnemu tečaju dinarja, popolnoma neurejenemu kreditiranju proizvodnje za izvoz itd. V tovarni so sprejeli program izrednih ukrepov, s katerimi predvidevajo do konca leta stanje bistveno izboljšati, če ne izgubo celo odpraviti.

TOZD TGA Reteče bo konec leta po predvidenih beležila 200 milijonov dinarjev izgube. Predvidena je uvedba začasnega kolektivnega poslovnega organa, ki ga bodo sestavljali predvsem delavci Iskre.

Velja ugotovitev, da nobena oblika stečaja ne pride v poštev, pač pa je treba temeljito pretehtati možnosti priključitve te temeljne organizacije k eni izmed ostalih TOZD Široke potrošnje.

SF

TOZD TGA RETEČE

Rešitev: prestrukturiranje obstoječih proizvodnih programov

O nadaljnji usodi Iskrine temeljne organizacije Tovarna gospodinskih aparatov iz Reteče je moč govoriti že bolj konkretno: predstavniki občinske skupščine Škofja Loka, SOZD Iskra in DO Iskra Široka potrošnja so namreč uskladjali poglede na ukrepe za sanacijo sedanjega stanja v tej temeljni organizaciji.

Bistvene novosti, ki jih na osnovi ugotovitev dejanskega stanja v TOZD TGA (k tem ugotovitvam je največ pripomogel ukrep družbenega varstva, oz. prisilni upravitelj v preteklih mesecih) so: temeljna organizacija kot samostojna proizvodna, oz. gospodarska celota nima več prihodnosti.

Prestrukturirati in na osnovi dohodkovnih, tržnih in izvoznih dejavnikov prečistiti proizvodni program ni več želja, temveč nujnost. Ob tem je tudi ugotovljeno, da bo prišlo do viška delovne sile, zlasti administrativnih delavcev, ki jih bo s pomočjo občinske skupnosti za zaposlovanje in seveda v okviru Iskre treba prerazporediti na opravljane drugih del.

Prestrukturiranje proizvodnega programa pa bo, kot vse kaže, izvedljivo edino tako, da se sedanja temeljna organizacija priključi eni od temeljnih organizacij v okviru DO Iskra Široka potrošnja kot obrat. V tem trenutku je videti, da je najprimernejša povezava s Tovarno elektromotorjev in gospodinskih aparatov iz Železnikov. Seveda pa to še ni dokončno sprejeta odločitev, saj bodo morali o tem doreči zadnje besedo samoupravitelji vseh prizadetih strani.

Sanacija stanja v Tovarni gospodinskih aparatov iz Reteče pa še malo ne bo zaključena s preprosto priključitvijo drugi temeljni organizaciji. Nujno bo reorganizirati celotno delovno organizacijo in v okviru te sanacije pospešeno izvajati prioritete investicije delovne organizacije v TOZD Tovarna elektromotorjev in Železnikov in tudi na ta način — če bo do take odločitve dokončno prišlo — zagotoviti uspešnost prestrukturiranja obstoječih proizvodnih programov v Retečah.

Predlog za priključitev TOZD TGA k drugi temeljni organizaciji pa predvideva tudi postopno ukinitve vse upravne režije na tej ravni in zagotovitev izvajanja teh funkcij strateško na ravni delovne organizacije, ostalih pa v temeljni organizaciji, kamor naj bi se Tovarna gospodinskih aparatov priključila.

Že v prejšnji številki glasila smo napovedali neizogibnost odcepitve obrata rešetke temeljne organizacije iz Azanje pri Šmederevski Palanki. Obrat je vse od ustanovitve prinašal izgubo, te pa v sedanjih razmerah seveda ni več mogoče pokrivati.

Za doseganje tako opredeljenih ciljev pa je bilo dogovorjeno med vsemi stranmi (SOZD Iskra, DO Iskra Široka potrošnja, Skupščina občine Škofja Loka), da prisilnemu upravitelju potoče mandat, imenuje pa se začasni kolektivni organ, ki ga bodo sestavljali pretežno predstavniki DO Široka potrošnja.

Sedanji predlog zasedbe tega organa je: Branko Mesec (predsednik); dosedanj direktor področja za organizacijo in AOP DO Široka potrošnja), Primož

In memoriam Beno Dežman

Pod konec preteklega meseca se je v Kranju končala življenjska pot Bena Dežmana, dolgoletnega Iskraša, upokojenega novinarja in sooblikovalca našega glasila.

Beno Dežman se je vključil v novinarsko delo in sooblikovanje glasila Iskra ob njegovem začetku pred več kot dvajsetimi leti. Njegovo delovno področje je bilo poročanje iz delovnih organizacij Iskre v Kranju in na področju Gorenjske. Pri tem je vse svoje znanje, prizadevnost in ustvarjalnost vložil v to, da je resno in pretehtano opisoval razvoj, dogajanja in poslovanje v teh Iskrinih tovarnah.

Pri svojem delu je bil dosleden in natančen in njegovemu peresu ni ušla nobena, količjak pomembna vest iz teh organizacij. Nekako petnajst let, njegovih zadnjih petnajst delovnih let do upokojitve pred približno devetimi leti, je polnil strani »Iskre« s številnimi prispevki tehtne vsebine, hkrati pa sodeloval pri oblikovanju našega tednika, da se je razvil v časopis, kakršnega imamo danes v naši SOZD.

Nedvomno je k tedniku »Iskra« v času svojega službovanja prispeval znaten delež in tako utrl pot mlajšim novinarjem, ki danes soustvarjajo naše glasilo...

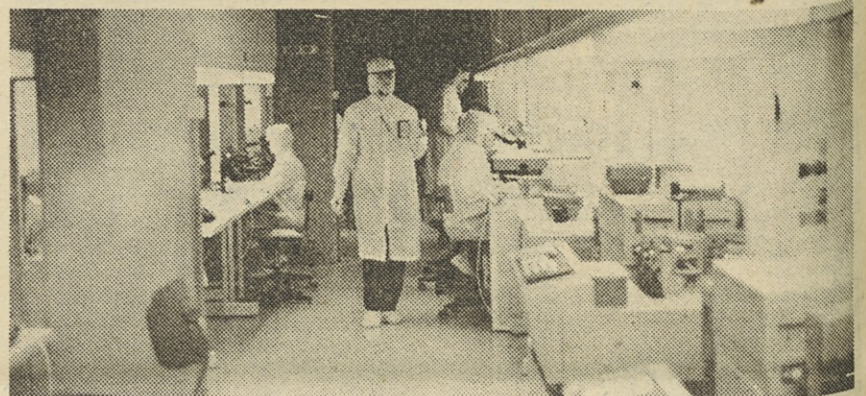
Ob svojem zagnanem delu pri »Iskri« se je predajal tudi delovanju na kulturnem področju v Iskri in zunaj nje.

Takega smo Bena Dežmana poznali, z njim sodelovali in ga bomo ohranili v trajnem spominu.

dročja DO Iskra Široka potrošnja), člana novega kolegijskega organa družbenega varstva za tehnološko razvojno področje bosta Brane Bergant (dosedanji vodja tehničnega sektorja TOZD Tovarna elektromotorjev in gospodinskih aparatov Železniki) in Jože Pegam (dosedanji vodja sektorja za kontrolo kakovosti in isti temeljni organizaciji). S strani SOZD Iskra bo član kolegijskega poslovnega organa Jože Golob (samostojni pravni svetovalec SOZD Iskra), s strani skupščine občine Škofja Loka pa bo v začasni kolegijski organ imenovan Svarun Terpinč.

Stane Fleischman

Pegam (član; dosedanji pomočnik direktorja finančno računovodskega po-

Iz DO Mikroelektronika: pogled v oddelek fotolitografije.

Zaključene naloge s področja delitve po delu in rezultatov dela iz združenih sredstev SOZD Iskra

Delavci TOZD Biro za industrijski inženiring večkrat ugotavljajo da strokovni delavci iz posameznih temeljnih organizacij v SOZD Iskra niso seznanjeni s tem, katere naloge je v preteklosti TOZD Biro za industrijski inženiring izdelal za urejanje delitve po delu iz združenih sredstev SOZD Iskra.

V preteklem obdobju je oddelek za oblikovanje sistemov delitve po delu izdelal enajst nalog s področja delitve po delu, ki se v TOZD uporabljajo, zelo različno. Eden od osnovnih problemov zakaj se naloge ne uporabljajo je ta, da zaključeno nalogo dobi član odbora za organizacijo in informatiko in tako naloge ne dobijo delavci, ki se v temeljni organizaciji ali delovni organizaciji ukvarjajo z delitvijo po delu.

Ker zaključene naloge ne pridejo na pravi naslov in se zato ne uporabljajo v posameznih sredinah kljub temu, da vemo, da je področje delitve po delu v posameznih delovnih organizacijah zelo neurejeno, poleg tega pa je to področje treba stalno dopolnjevati in dograjevati. V preteklosti je Biro za industrijski inženiring izdelal naslednje naloge:

1. PRIROČNIK ZA UGOTAVLJANJE DELOVNE USPEŠNOSTI

Ta priročnik je bil pripravljen po sprejetju Zakona o združenem delu, ki je v svojih členih definiral, da je OD delavca odvisen od zahtevnosti nalog in rezultatov, ki jih delavec dosega pri opravljanju delovnih nalog. Priročnik vsebuje izhodišča za oblikovanje sistema delovne uspešnosti, poleg tega pa določa postopek in dokumente; ki so potrebni pri tekočem spremljanju delovne uspešnosti.

2. VZORČNI KATALOG ZA PROIZVODNE NALOGE IZ SOZD ISKRA

Ta katalog je eden izmed pripomočkov, s katerimi na zelo hiter način določamo zahtevnost za nove naloge. Vzorčni katalog naj

bi služil predvsem tehnologom in strokovnim delavcem, ki delajo na sistemu delitve po delu, da na hiter in zelo objektivni način določijo zahtevnost novih nalog. To gradivo vsebuje 600 različnih proizvodnih nalog, šifrant, pregled nalog, rezultate ugotavljanja zahtevnosti stiter postopek za ugotavljanje zahtevnosti novih nalog.

3. METODOLOGIJA ZA IZDELAVO RAZVODA DEL IN NALOG

Ta metodologija je bila pripravljena na osnovi Zakona o delovnih razmerjih, ki je v enem izmed členov postavil zahtevo, da mora vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost izdelati razvid del in nalog. Praktično to pomeni prehod iz takimiimovane statične sistematizacije na dinamično, v skladu z zahtevami poslovnega procesa in prehod iz delovnih mest na naloge.

Metodologija vsebuje način členjenja procesa v temeljni organizaciji na naloge postopek določanja kadrovskih in drugih elementov razvida.

4. VZROČNI KATALOG ZA NEPROIZVODNE NALOGE

Prvi del vsebuje naloge s področja razvoja, konstrukcije, tehnološke operativne, priprave dela in kontrole kakovosti (okoli 100 nalog)

Drugi del vsebuje naloge s področja nabave in prodaje (53 nalog) Tretji del vsebuje naloge s področja računovodstva in financ (30 nalog)

Vzorčni katalog za neproizvodno področje se uporablja na enak način kot vzorčni katalog za proizvodne naloge. Z uporabo teh katalogov v vseh temeljnih organizacijah v naši SOZD naj bi dosegli predvsem to, da bo OD delavca res odvisen od zahtevnosti nalog, ki jih opravlja in rezultatov dela, ne pa od tega, v kateri temeljni organizaciji dela.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Potrebe po sodelavcih

Objave prostih del in nalog v Iskri zbira in ureja Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana, tel.: 213-213, int.: 25-25. Prijave pošiljajte na naslov, ki je naveden v okviru objave posamezne delovne, oz. temeljno organizacijo. Na tem naslovu prejmete tudi natančnejše informacije o prostih delih in nalogah.

ISKRA — INDUSTRIJA BATERIJ ZMAJ, Ljubljana, Stegne 23

Po 31. členu ZDR in skladno z določbami samoupravnih splošnih aktov delovne organizacije in delovne skupnosti skupnih služb delavski svet delovne organizacije

ponovno razpisuje

dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

vodje komercialnega področja (ni reelekcija)

Kandidati morajo poleg splošnih zakonskih pogojev in pogojev iz družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območju ljubljanskih občin izpolnjevati še naslednje pogoje:

— da imajo visoko ali višjo izobrazbo ekonomske smeri, 5 let delovnih izkušenj v stroki in pasivno znanje angleškega ali nemškega jezika.

Kandidat bo izbran za 4 letni mandat.

Interesenti naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju navedenih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov s pripisom »za razpisno komisijo«.

Kandidate bomo o odločitvi delavskega sveta delovne organizacije obvestili v 15 dneh po izbiri.

Srečanje borcev Iskre to pot na Partizanskem vrhu nad Trbovljami

Tudi letošnje leto ni minilo brez tradicionalnega srečanja Iskrinih prvoborcev in predsednikov aktivov ZB. Iskrini borci so se to pot zbrali na Partizanskem vrhu nad Trbovljami 5. in 6. oktobra. Srečanje je potekalo v Rudarskem domu na Partizanskem vrhu, borci pa so bili gostje Tovarne polprevodnikov iz Trbovelj.

Srečanja Iskrinih borcev so se udeležili poleg predsednika aktiva ZB SOZD Iskra Toneta Orožima še Janez Kern, predsednik DS, Avguštin Čiuha, predsednik KOS, Jože Mokorel, predsednik KS ZSMS SOZD Iskra ter pomočnik predsednika KPO SOZD Iskra Pavle Gantar, hkrati pa zastopstvo TOZD Polprevodniki na čelu z direktorjem Adijem Peitlom.

Ko so se borci z avtobusom pripeljali na Partizanski vrh visoko nad Trbovljami, so se najprej porazdelili po sobah, nato pa so v salonu Doma rudarjev sedli k razgovoru. Najprej so sledili pozdravi predsednika aktiva ZB SOZD Iskra Toneta Orožima, Pavla Gantarja, ki je zbrane borce pozdravil v imenu službeno zadržanega predsednika KPO Borisa Lasiča ter končno Janeza Kerna.

Sledila je vrsta vprašanj, na katera so Iskrini borci terjali tehtne odgovore. Predvsem so ugotovili, da je v vseh organizacijah SOZD Iskra še okrog 250 nekdanih borcev, predvsem takih, ki so pomagali soustvarjati Iskro.

Beseda je stekla o tovarni polprevodnikov. Njen direktor je borcem na kratko pojasnil, da njihov delovni kolektiv danes šteje nekaj nad 700, predvsem mladih članov, večini žensk. V nekaj besedah je nakazal pravzaprav težko razvojno pot tovarne in njenih težkih let, dokler se odločno niso izkopali iz težav in stopili na pot uspešnega poslovanja. O podrobnostih je borcem obljubil spregovoriti ob njihovem ju-

trišnjem obisku v sami tovarni. Dodal je še, da je tovarna Polprevodnikov lani izvozila za okrog 3,5 milijonov dolarjev, za letošnje pa predvidevajo da bodo izvozili za 5 milijonov dolarjev, s čimer je Tovarna Polprevodnikov najmočnejši trboveljski izvoznik. Prav zaradi takšnih izvoznih obveznosti pa je bila nujna razširitev tovarniških zmogljivosti, zato je v teku 1,65 milijard dinarjev vredna investicija.

V nadaljevanju je kritična beseda stekla tudi o DO Telematika, ki se otepa s precejšnjimi težavami in dokajšnjo izgubo. Na postavljena vprašanja sta borcem odgovarjala Pavle Gantar in Janez Kern, slednji zlasti o načinu sanacije te delovne organizacije. Pri tem se je debata dotaknila tudi vprašanja kadrovske politike v tej delovni organizaciji. Glede na to, da o DO Telematika že smo in bomo še pisali podrobnejše razprave na srečanju borcev ne bi navajali. Poudarjeno pa je bilo dokaj odločno, da je slednjič vendarle že treba do konca zaostri vprašanje odgovornosti zlasti pri odločitvah, ki

niso prinesle zaželenih rezultatov, pač pa le težave in celo izgube.

Borci so se nadalje dotaknili tudi vprašanja našega tehnološkega zaostajanja, nujnosti vlaganj v opremo in nove tehnologije, vprašanja ustrezne izobrazbe kadrov, saj je v tempu tako naglega razvoja osnovno prav znanje strokovnjakov, pri čemer bistveno več potrebujemo dobrih strokovnjakov za proizvodnjo, manj pa za laboratorijske potrebe.

Tehtni razgovori, v katerih so borci govorili odkrito in kritično, v želji, da bi njihove klene besede našle odmev povsod tam, kjer se kujejo odločitve, so se potegnili pozno v večer.

Naslednje jutro so se Iskrini borci najprej odpeljali na Čebine in si ogledali hišo, v kateri je bil ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije, nato pa jih je pot vodila v Tovarno polprevodnikov.

Tu so se zaradi investicijskih del v tovarni, stisnili v sejni sobi in prisluhnili podrobni predstavitvi tovarne, njene rasti in predvidenega nadaljnjega razvoja. Direktor Adi Peitl je borcem zelo natančno in nazorno opisal proizvodni program tovarne. Sledil je še ogled proizvodnje v tovarni, v tovarni pa so vsem borcem poklonili knjižico Trbovlje — pomniki našega boja, medtem ko je bila za letošnje srečanje prvoborcev Iskre namenjena 4. knjiga OPREDELITEV, avtorja Rudolfa Hribernika Svaruna.

Iskrini borci so imeli nato v gostišču na Kleku še skupno kosilo, potem pa so se razšli, v želji, da bi tudi srečanje prihodnje leto bilo tako plodno.

— J. —

Zaključene naloge...

(Nadaljevanje s 6. strani)

5. PRIROČNIK MERIL ZA UGOTAVLJANJE DELOVNE USPEŠNOSTI

Na osnovi praktičnega dela v gospodarstvu in negospodarstvu Slovenije so sodelavci Biroja za industrijski inženiring ugotovili, da se pri ugotavljanju delovne uspešnosti lahko uporablja izredno veliko različnih meril. Zato smo za strokovne delavce, ki projektirajo sistem delitve po delu pripravili pripomoček v treh delih, ki vsebuje različna ekonomska in tehnična merila za ugotavljanje delovne uspešnosti. In sicer, prvi del vsebuje 60 meril, drugi del 40, in tretji kar 102 meril.

6. METODOLOGIJA ZA UGOTAVLJANJE KOLEKTIVNE USPEŠNOSTI NA RAVNI TOZD IN DO

Ta metodologija je bila oblikovana z namenom, da na osnovi preteklih rezultatov gospodarjenja ugotavljamo možnosti razvoja in ocenimo gospodarjenje posamezne TOZD v prihodnosti. Metodologija vsebuje kazalnike uspešnosti gospodarjenja iz Zakona o združenem delu in so z analizo periodičnih in zaključnih računov, in sintetične kazalnike, ki smo jih oblikovali zato, da bi objektivneje ugotavljali uspešnost gospodarjenja. Metodologija je izdelana tako, da se primerjajo rezultati v podskupini in skupini dejavnosti, gospodarstva in negospodarstva SRS in gospodarstva Jugoslavije. Metodologija naj bi bila uporabna kot pripomoček za poslovne odločitve na najvišji ravni.

7. UNIVERZALNI RAZVID ZA RAZVOJNO IN TEHNIČNO FUNKCIJO

Ta metodologija služi kot praktičen primer različnih možnosti oblikovanja teh dveh funkcij in naj bi služila predvsem organizatorjem dela pri projektiranju organizacije teh dveh funkcij in delavcem pri oblikovanju razvida za ti funkciji.

V skladu z dogovorom na Odboru za organizacijo in informatiko se trije izvodi vseh nalog lahko sposodijo v Iskri ZORIN in INDOK. Delavci, ki strokovno delajo na urejanju delitve po delu pa lahko naročijo izvod tega gradiva v temeljni organizaciji INDOK, topapredvsem zato, ker so te posamezne naloge za določene sredine zelo zanimive in so v stalni uporabi v nekaterih OZD oziroma DO.

mak

Silicijska dolina

Okrog 60 kilometrov od San Francisca je zraslo razpotegnjeno mesto, kjer proizvajajo eno petino celokupne svetovne proizvodnje polprevodnikov. — Bistveni vpliv univerze Stanford na dinamično rast Silicijske doline — Iskra v Silicijski dolini — visoke ocene tujih strokovnjakov o Iskri in njeni vlogi pri razvoju mikroelektronike v Jugoslaviji in v svetu.

Silicijska dolina, kakšnih 60 kilometrov od San Francisca, na zahodni obali ZDA v Kaliforniji, velja za eno najbolj dinamičnih področij v Ameriki. Tu je v zadnjih petdesetih letih zraslo naselje s približno 600.000 prebivalci, ki so zaposleni večinoma v elektronski industriji, ki je spodrinila velikanske farme sadnega drevja.

govo delo inteligentni robot. To za človeka ni nič kaj častni umik. Zdi se, da so najviše cenjeni izumitelji, inovatorji izboljševalci proizvodnje in organizacije — in to na vseh nivojih od delavca do doktorja znanosti. Ljudi, ki imajo v industrijski proizvodnji uresničljive ideje, plačujejo z zlatom.

Mišice namreč še nikoli niso imele nobene inovacijske zamisli. Osrediščene vseh teh naporov za razvoj Silicijske doline predstavlja univerza Stanford, ki je sestavni del teh mnogih mest ali naselij v dolini. Še posebej velja to za njeno fakulteto za elektrotehniko, oz. mikroelektroniko. Od tu prihajajo ljudje, ki so ustvarili in obogatili znanje tega industrijskega področja.

V tej dolini je uspevalo stotisoče marelic, češenj, limon in zlasti sliv. Samo na tem področju so proizvajali približno polovico svetovnega pridelka suhih sliv.

Odločilni premik se je zgodil v 60-tih letih, ko sta na sedanji cesti Charleston št. 844 Bob Noyce in dr. Gordon Moore začela razvijati polprevodnike na bazi silicija. Zatorej Silicijska dolina se ne imenuje zato, ker bi tam kopali silicijsko rudo (od silicijevih mineralov nam je nekako še najbližji kremen), ampak zato, ker je silicij ena najpomembnejših osnov za mikroelektronsko industrijo. Sicer nam pa pripoveduje o tem, kako je nastalo to ime, veliki prijatelj Iskre — direktor japonske elektronske korporacije RIKI Jay Farley.

Takole pripoveduje: »Leta 1961 ali 1962, sem imel neke govore, v katerem sem to področje, kamor so se začele seliti tovarne polprevodnikov, imenoval Silicijska dolina. Prisoten je bil tudi urednik revije Electronic News in je idejo takoj zagrabil in že v naslednji številki je dobila dolina novo ime. Pred tem so jo v literaturi ljubkovalno nazivali »Dolina srčnega veselja«.

Danes živi tu nekaj stotisoč ljudi, ki delajo v približno 500, nekateri trdijo celo 700 večjih ali manjših podjetjih. Tu nastane firma že z nekaj ljudmi in se v silni konkurenci prebija na višje stopničke. Mnogi propadejo, nekateri visoko uspejo.

V dolini odprejo vsako leto približno 40.000 novih delovnih mest. Narodni

Na tej univerzi lahko študirajo samo otroci bogatih. Eno leto šolanja stane starše okoli 200 starih milijonov dolarjev. A univerza za to tudi kaj nudi. Oprema, s katero v enem letniku upravljajo študentje elektrotehnike, je vredna okoli 150 milijonov dolarjev. Stanfordska elektrofakulteta prav zdaj gradi novo poslopje za oplemenitvanje polprevodnikov za 20 milijonov dolarjev. Na univerzi se vsako leto prijavi kakšnih 15.000 kandidatov, od tega jih sprejmejo eno desetino, torej 1.500. Na fakulteto za elektrotehniko jih od te skupine sprejmejo 200. Od teh jih je 50 tujcev. Jugoslovani med njimi ni.

Fakulteta za elektrotehniko ima vgrajeno v svojo strategijo popolno povezanost z industrijo. To ni nobena elitna institucija, ki bi se zapirala v svoj zaprti krog, ampak aktivno pospešuje neštete pretoke znanja med svojimi učitelji in tovarnami.

Šli so tako daleč, da vabijo v svoje učilnice celo delavce, da na določenem področju razširijo svoje znanje. Sicer pa se v šolske klopi redno vračajo tudi doktorji znanosti, saj se ve, da znanje na področju mikroelektronike v nekaj letih zastari.

In še to: na Stanfordu imajo visoko mnenje o izobraževalni ravni ljubljanske fakultete za elektrotehniko. Menijo, da so naši inženirji po širini izobrazbe enakovredni stanfordskim — žal pa jih ne dosega po poglobljenosti in

dohodek na družino znaša 27.000 dolarjev — kakšnih 300 starih milijonov torej. Seveda so izdatki in način življenja neprimerljivi z našimi, so pa vendarle ilustrativni.

V proizvodnji dela 6.000 doktorjev znanosti. Še drugače povedano — vsak šesti doktor znanosti v Kaliforniji je zaposlen v Silicijski dolini. Ves ta možganski potencial raziskuje in proizvaja eno petino vse svetovne proizvodnje polprevodnikov. Namenoma poudarjam besedico »možganski«.

Fizični delavec v tem znanstvenem trstu nič dosti ne velja. Njegovo delo vedno bolj nadomeščajo roboti. Če se delavec noče šolati in neprestano izobraževati, prevzame nekega dne nje-

ozki specializaciji. Vedo, da je za to potreben denar za opremo in še kaj.

MNENJA O ISKRI

Če poskušam strniti svoje vtise o Iskri v tej dolini, potem lahko rečem, da sem bil presenečen, ko sem ugotovil, da med stotinami firm poznajo vodilni uslužbenci velikih tujih firm tudi Iskro. Mislim pa, da ne gre za nobeno pretiravanje, če so govorili o Iskri laskavo. To je bila lahko navsezadnje tudi poslovna poteza. V ocenah so bili realni in zdi se mi, da bi Iskro, če ne bi čutili njenega potenciala, gladko prezrli.

A najverneje bo, če jih kar citiram: Finančni direktor firme AHMDAL Richard Whitcomb: (Nadaljevanje na 8. strani)

SOZD ISKRA, Izobraževalni center, Ljubljana

razpisuje strokovno usposabljanje po programu:

Optimiziranje in stroškovna kontrola proizvodnje

od 12. do 16. novembra 1984

V razmerah zaostrenih pogojev gospodarjenja se, še bolj kot kdajkoli doslej, kaže potreba po obvladovanju proizvodnega procesa ter po stroškovni kontroli posameznih segmentov proizvodnje. Glavna poslovna usmeritev Iskre je izvozna usmeritev prestrukturiranega proizvodnega programa, doseganje ugodnejše akumulacije, zmanjšanje uvozne odvisnosti ter polna zaposlenost delovnega kolektiva.

Optimiziranje proizvodno-prodajnega programa po kriterijih poslovnosti, krmiljenje proizvodnje glede na tekoče rezultate poslovanja, sprotno zasledovanje stroškov proizvodnje, kalkulacije stroškov z vidika poslovne strategije ter analiza vrednosti so elementi za doseganje načrtane poslovne politike OZD.

Seminar je namenjen: planerjem, razvijalcem, tehnologom, računovodskim delavcem, vodjem del v proizvodnji ter ostalim, ki se pri svojem delu srečujejo z odločitvami v proizvodnji in s kreiranjem poslovne politike.

Udeleženci seminarja bodo prejeli gradivo kot pripomoček za samostojno delo na teh področjih; vključena bo tudi demonstracija računalniškega reševanja posameznih primerov.

- VSEBINA: 1. Optimiziranje proizvodnje
2. Stroškovna kontrola proizvodnje
3. Analiza vrednosti

NOSILEC PROGRAMA: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana

VODJA PROGRAMA: Božo Lampič, dipl. ekon., Iskra KIBERNETIKA — DS ATS, Kranj

ČAS IN KRAJ: s strokovnim izpopolnjevanjem bomo pričeli 12. XI. 1984 ob 9. uri v hotelu Transturnist, Škofja Loka. Zaključek seminarja bo predvidoma 16. XI. 1984 ob 18. uri.

CENA: v ceno 15.800 din so vključeni penzijski stroški in kotizacija. Za navedeno ceno bodo TOZD prejele račun na podlagi podpisane prijavnice. Potne stroške si uredijo udeleženci seminarja v svojih TOZD oz. DSSS.

PRIJAVE: prijavnice pošljite najkasneje do 5. XI. 1984 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Triglavova 3, 1-11, Sonji Vrhovec.

Podrobnejše informacije lahko dobite pri vodji programa B. Lampič: tel.: 064 28 269 ali v Izobraževalnem centru: tel.: 064 224-212

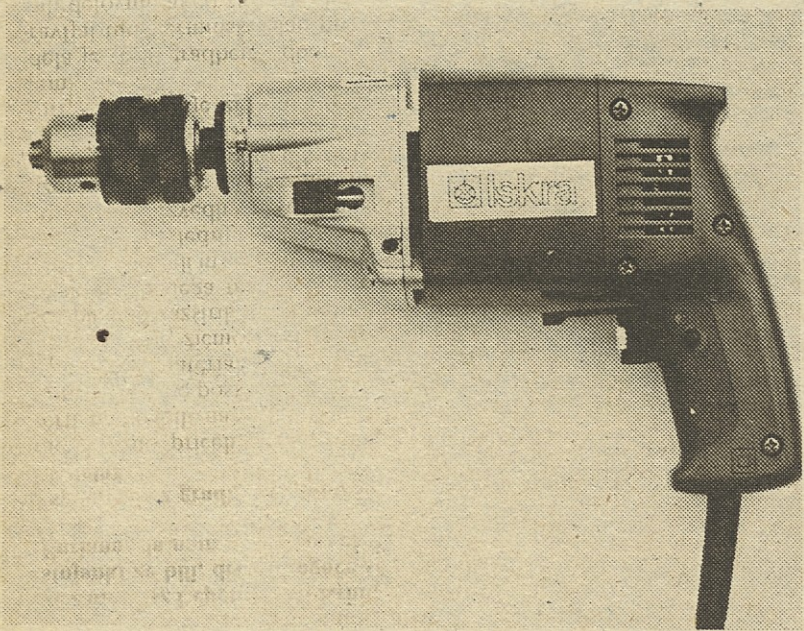
Orodje na kredit!

Vse Iskraše obveščamo, da lahko do novega leta zelo ugodno kupijo naslednje naše izdelke:

Zap. št.	Naziv izdelka	Cena s popustom
1	Vrtalnik VS-508 L	9.313,00
2	Vrtalnik VS-459 L (levo-desno)	9.751,50
3	Vibracijski vrtalnik VV-458 L (levo-desno)	15.887,00
4	Kombi garnitura BC-019 A	27.720,00
5	Nožno stikalo	2.421,50
6	Kronska žaga	1.511,00
7	Kotni brusilnik KB-59 A	17.021,00
8	Vrtalnik VS-401 A	14.817,00
9	Vrtalnik VS-602 E	24.001,00
10	Vrtalnik VS-602 D	24.001,00

- 15 % popust za hobi orodje (točke od 1. do 6.),
- 5 % popust za industrijsko orodje (točke od 7. do 10.),
- kredit na 5 obrokov, brez pologa,
- relativno nizka obrestna mera, 28 %.

Informacije dobite lahko v Kranju, DO ERO, pri Beti BOLKA, telefon 22-221, int.: 28-51, ali v Ljubljani, Prodaja ERO, Trg revolucije 3, pri Veri DOLINSEK, telefon 213-213, int.: 15-95.

Kot vidite lahko izbirate tudi med dvema najnovejšima vrtalnikoma (VS-459 L — navaden in VV-458 L — vibracijski), pri katerih spreminjate smer vrtenja.

Prospecte, cenike in obrazce za nakup smo poslali predsednikom OOS v vse Iskrine TOZD

Priporočamo vam, da pohitite z nakupom, dokler so izdelki še v zalogi.

PRAVO ORODJE ZA VELIKE IN MALE MOJSTRE.

Silicijska dolina

(Nadaljevanje s 7. strani)

»Za vse dežele na svetu je zelo pomembno, da stopajo v korak s tehnologijo in z najnovejšimi koncepti, ki so na voljo v računalniški industriji. Ljudje bodo z uporabo računalnikov veliko pridobili. Majhne države kot je Jugoslavija imajo lepe možnosti, da sodelujejo v računalniški industriji v svetovnem merilu.

V Silicijski dolini je veliko število majhnih družb, ki uspešno konkurirajo v tej veji industrije. Uspeh v naši stroki ni odvisen od velikosti ali števila ljudi in celo od tehnologije, ki je lahko najboljša pač pa od znanja, spretnosti in želje teh ljudi, da bi šli dalje. Majhna podjetja so se specializirala, postala so družbe strokovnjakov za svoje izbrano področje in zato so tudi uspešne: svoje izdelke so dale na trg in prispevale svoj delež na tem področju v svetovnem merilu.

Rad bi vzpodbudil majhne države, kot je Jugoslavija in druge, naj se vključijo v razvoj te veje industrije, ki zelo hitro raste. Čez kakšnih deset ali petnajst let bo to verjetno najbolj široko razpredena industrija tudi v svetovnem merilu. Po našem mnenju je to neizogibno in tudi za dežele, kot je Jugoslavija ni ovir, da se ne bi udeležila tega razvoja.

Iskra je v jugoslovanskem merilu nekaj podobnega kot General Electric v ameriškem. General Electric je sodelovala v informacijski industriji in je dala svoj prispevek k vsesplošnemu napredku računalniške tehnologije, zato sem prepričan, da bi Iskra lahko dala svoj prispevek tehnologiji in razvoju v svetovnem merilu.

Govori Eugene Kleiner — podjetniški kapitalist, ki je s svojim denarjem finansiral številna podjetja, ki so prerasla v velike — med njimi sta Hewlett Packard in Ahmdal. Čeprav nam je njegov pogled na podjetništvo tuj pa vendarle kaže na možnosti, ki jih Iskra verjetno ne bo nikoli razvila.

»Ne vidim nobenih ovir in mislim, da ni nikakršnih posebnih zakonov, ki bi preprečevali Iskre vlaganje njenega kapitala v Silicijsko dolino. Če bi Iskra želela, bi lahko prevzela to vlogo, če le lahko v Sloveniji ustvarite tako okolje. Vendar bi bilo to po mojem mnenju precej težko, če upoštevamo posebno smer, v kateri gre vlada. Morda ne bi mogla doseči oblike rizičnega kapitala, lahko pa bi postala rizični kapitalist.

In še mnenje dekana Fakultete za elektrotehniko Stanfordske univerze, g. Jameša Gibbonse.

»Stanford in okolje Silicijske doline sta tesno povezana. Ta povezava je edinstvena in vedno močnejša. Kdor bo tukaj, v tem okolju gradil ali odprl firmo, bo storil prav! Stanfordska univerza ni navadna univerza, ampak univerza, ki je tesno povezana z industrijo. Poudariti moram, da se je Silicijska dolina razvila na Stanfordu.

Glede Iskre moram reči, da jo poznam preko njenih strokovnjakov v AMI in in prof. Fazarinca. Tukaj bo Slovincem in Iskrašem uspešno, če ne bodo podlegli samo kratkoročnim potrebam in pritiskom Iskre.

Glede sodelovanja z nami mislim, da morate zanj izbirati ljudi po strokovnem in nobenem drugem ključu. Predlagam da si dopisujemo in tako ugotovimo vaše in skupne potrebe. Zanimivo bi bilo razviti misel o tem, kakšno sodelovanje bi se lahko razvilo med Iskro in Stanfordom in kakšno vlogo lahko odigra AMI (American Microsystems). IBM sodeluje z vsemi in tudi AMI. Tudi vi bi lahko zdaj, ko ste v tem tehnološkem centru sveta razvijali najširše stike. Naj sodeluje Iskra s Stanfordom! Vabimo vas! Gotovo bi lahko kaj skupaj storili. Organizirali bi lahko skupne tečaje, Iskra bi lahko uporabila tehnologijo, ki smo jo tukaj razvili. Zdaj imate tu svoje poslance. Izrabite jih!

Mi sodelujemo z mnogimi, naj omenim samo Hitachija. Hitachi tekmuje s Silicijsko dolino. Silicijska dolina našega početja ni vesela. Misli, da prodajamo ali dajemo naše znanje konkurentom. A mi se na to ne oziramo. Mi smo učitelji in naša dolžnost je, da dajemo znanje, da čim več ljudi izobrazimo za čas, ki prihaja. Nas nič ne moti, da imate drugačen družbeni sistem. Znanje nima barve.

Pripravljene imamo tečaje, ki bi jih na vaši ljubljanski fakulteti pripravljali zelo dolgo. Mi jih lahko posnamemo na video kasete, vam jih pošljemo vi pa jih uporabite za manjše skupine študentov. Načinov za sodelovanje je zelo veliko. Samo odločite se zanj.

Govori dr. Zvonko Fazarine, profesor na Stanfordski fakulteti za elektrotehniko, in direktor računalniškega razvoja firme Hewlett Packard, Slovenec, ki živi v Kaliforniji že 25 let:

»Eden najpomembnejših pogojev za

Iz tujega strokovnega tiska

Robot za bolnike

Od začetka leta je na japonskem tržišču naprodaj robot za bolnike, ki ga je izdelala družba Meidensha Electric Mfg. Nekateri stari in bolni ljudje se le s težavo ali pa sploh ne morejo premikati, težko vstanejo iz postelje in največji napor za njih je priti v kopalnico. V pomoč jim bo sedaj robot, ki je podoben žerjavu. Postavljen je na tračnici vzdolž postelje in se premika navpično in vodoravno. Krmili ga lahko sam bolnik ali pa negovalka s preprostimi pritiski. Premike naprej ali nazaj že določa bolnik sam s tem, da piha ali sesa z usti na bližnjo cev. Brez vsake težave dvigne robot bolnika in ga prepelje v kopalnico, položi v kad in po kopanju spet nazaj v posteljo. Praktično je robot velik pripomoček negovalkam, ki so imele do sedaj težko delo, zlasti z dvigovanjem in prenašanjem bolnikov. Ker so roboti zelo dragi, jih proti odškodnini več posodijo, kot pa prodajo.

Paradižniki in svinje v vesolju

Japonska vlada sodeluje s štirimi industrijskimi koncerni in številnimi akademskimi svetovalci pri predlogu, ki bi ga uresničila NASA. Gre za načrt, da bi v vesoljski ladji pridelovali živila in za gnojenje uporabili človeške izločke ter organske odpadke. Japonci predlagajo sedaj raziskave v naslednjih stopnjah: V prvi stopnji bi vesoljska ladja leta 1991 ali 1992 vzela s seboj alge vrste Chlorella, za katero so že dokazali, da bo v prihodnje pomembno živilo človeštva. Leta 1995, v naslednji stopnji, bi v vesolju pridelovali paradižnike in glavnato solato. Prav tako pa bi tudi že gojili ribe (krape). Morda bi celo delali poskuse z rejo majhnih prašičev. V tretji stopnji, po letu 1998, bi vesoljska ladja že imela produktivno centralo z zadostno pridelavo živil najmanj za eno osebo. V tej zadnji stopnji bi imela vesoljska ladja že 50 kv. m gojitvenih površin z majhno živinorejo.

Vprašanje preskrbe z energijo so Japonci že rešili: z velikimi lečami in svetlovodnimi kablji bodo vodili sončno svetlobo tja, kjer jo bodo rabili.

SOS iz obcestnega jarka

Zamisel, da bi avtomobilisti v primerih nesreč sami poklicali reševalno službo, je stara že več let. Sedaj kaže, da bo kmalu uresničena, ker je zahodnonemški AEG Telefunken namenil več milijonov mark za razvoj aparature in že prijavil patentnemu uradu osnovni sistem. Gre za avtoradio, ki bi imel na čelni plošči posebne tipke in z eno od teh bi poškodovani vozniki lahko priključili reševalce. V Zahodni Nemčiji traja sedaj v poprečju 8 minut, da pride sporočilo o nesreči do reševalcev. 10 % nesreč se zgodi, ko mine več kot 15 minut. Vsako zamujeno minuto pa se poveča število mrtvih za 1 %. Zahodni Nemci menijo, da bi lahko z napravo, vdelano v avtomobilski radio, skrajšali čas reševanja ponesrečenih za 30 % in če bi imelo samo vsako tretje vozilo avtoresetvalni radijski sistem (Autonotfunk System ANF), bi rešili na leto vsaj 400 življenj.

Avtomobilski sprejemnik bi bil hkrati tudi oddajnik. Imel bi več tipk. Ponesrečenec bi lahko pritisnil samo na tipko »nesreča« ali pa »pomoč«. Seveda pa je vprašanje, kako bi ponesrečenec, npr. v cestnem jarku, posebej organizirani reševalni službi lahko dal po mikrofону dovolj natančne podatke o kraju nesreče.

Robot igra orgle

Prof. Ichiro Kato na Visoki šoli za znanost in inženiring na Vaseda univerzi je že izdelal robot, ki ima roke podobne človeškim. Robot igra na orgle in lahko v sekundi pritisne največ deset tipk. Hitrost, jakost in druge karakteristike muzikalnih kompozicij pa so predprogramirane. Prof. Kato zagotavlja, da bo še letos do konca leta izdelal elektronske »oči« robota, ki bodo lahko brale note.

Tople noge na delovnem mestu

Kogar rado zebe v noge, se bo razveselil novice, da je industrija (seveda ne pri nas) že začela izdelovati ogrevalne plošče iz aluminija, ki uspešno grejejo hladne noge na delovnem mestu ali pa kje druge ob pogoju, da je na voljo v bližini električna vtičnica. Plošča na tleh vzdrži vsako težo in je vodotesna. VDE predpis ji zagotavlja varnost pred električnim prebojem in mehansko trdnost pri prenašanju iz enega na drugo mesto. Nemci so izdelali več standardnih vrst z 0,2, 0,4 in 0,6 kv. m površine. Zanimivo je, da ogrevalna plošča porabi komaj nekaj več električne energije kot razsvetljava istega delovnega mesta. Temperature plošče se ne da spreminjati in je testirana za 40 stopinj Celzija pri temperaturi okolja 18 stopinj Celzija.

Goljufije z računalniki

Med uslužbenci ameriške zvezne vlade naraščajo goljufije z računalniki. Tako pravi poročilo generalnega inšpektorja Richarda Kusserova, ki ga je predal Beli hiši. Kusserov, ki je bil prej agent FBI, trdi, da znašajo goljufije več milijonov dolarjev, pričeni pri socialnem zavarovanju do prehranjevalnih bonov. Kontrol ni, ker imajo vladne pisarne 16 tisoč računalnikov. Nihče se tudi do sedaj ni pobrigal, da bi odkril zanesljiv kontrolni sistem. V večini primerov gre za goljufije do 10 tisoč dolarjev, 39 primerov je odkril do 100 tisoč dolarjev, 8 primerov pa prek vrednosti 100 tisoč dolarjev. Na najbolj zanimiv primer je naletel, ko je uradnik v uradu za bivše borce preveč vplačane zneske nakazoval na svoj zasebni žiro račun.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

ZAHVALA

Ob boleči izgubi
mojega dragega očeta

MILUTINA ČOROVIČA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v oddelku Duroplasti (stroji — raziglanje) v TOZD TSD za izraze sožalja in podarjeni denar za venec.

Žalujoči sin Dušan Čorovič.

Tradicionalni zimski turnir v malem nogometu »Kranj 84«

Organizacijski odbor zimskega prvenstva v malem nogometu razpisuje 6. tradicionalni zimski turnir v malem nogometu »Kranj 84«.

Nastopajo skupine dveh starostnih kategorij. Prijave zbira do 25. oktobra 1984 do 12., pristojbina za ekipo pa je 1.300 din.

Vse ostale informacije zainteresirane ekipe dobijo po telefonu 21-176 (Cadež) vsak delovni dan od 7. do 9. Zrebanje parov bo v četrtek, 8. novembra 1984.

Zveza telesno-kulturnih organizacij
Občine Kranj

Pogovor s planincem — Iskrašem

Letos poleti je Planinsko društvo Nova Gorica ob svoji 35-letnici delovanja odprlo pri Krnskih jezerih eno najlepših planinskih postojank — nov dom. Na višini 1385 metrov, pod mogočnim 2245 metrov visokim Krnom, je zrasel dom, ponos Planinskega društva Nova Gorica, ponos Zahodnih Julijcev. Odločilno vlogo pri izgradnji je imelo prostovoljno delo planincev, saj so opravili preko 33 tisoč prostovoljnih ur, najzaslužnejši pa so vsekakor člani gradbenega odbora, v katerem je bil tudi novogoriški Iskraš, Anton Furlan zaposlen v računalniškem centru v Iskri Avtoelektriki.

Naša SOZD Iskra ima mnogo planincev. Nekateri, ki nas je slikovita pot že zanesla iz Lepene proti Krnu, ali v drugo smer proti Komni, smo v tej postojanki že bili, drugi mogoče še boste. In prav zato smo zaprosili Antona Furlana, da nam nekoliko več pove o tem domu.

Kdaj ste pričeli z gradnjo in kako so potekala dela?

Z gradnjo smo pričeli pred štirimi leti, načrti pa so bili narejeni že leta 1950. Leta 1978 smo postavili tovorno žičnico za prevoz materiala od Lepene do zgornje postaje žičnice, od tu do gradbišča pa smo razširili ozko pot za lažji dovoz gradbenega materiala. Že leta 1980 smo zgradili in zasilno pokrili vse štiri objekte, naslednje leto pa smo ta dela dokončali. Izvedli smo tudi notranjo izolacijo, izkope za greznico in vodni rezervoar ter zasilno uredili zimsko sobo, ki je v zimi 1981—1982 že nudila prijetno bivanje zimskim obiskovalcem.

Vsa dela je vodil gradbeni odbor, ki je pripravljal tudi terminski plan prostovoljnih delovnih akcij za vsako leto posebej. Že lansko leto je dom, ki je bil že delno oskrbovan, obiskalo preko osem tisoč planincev.

Gotovo težav pri gradnji ni manjkalo?

Res je, težav je bilo veliko, od lokacijskih, finančnih konstrukcij, organizaciji prostovoljnih del, prevozov, postavitvi sotorov, v katerih smo prenočevali prvo leto gradnje, do pridobivanja denarnih sredstev za postavitev doma.

Koliko prostora je v domu in kako je opremljen?

To novo planinsko postojanko sestavlja pet med seboj povezanih objektov in sicer: energetske (z dvema generatorjema), gospodarski, centralni (kuhinja, jedilnica, sobe) zimsko sobo (bivak) in spalni del. V domu lahko prenočuje 70 planincev, zgodilo pa se je že, da nas je letos po otvoritvi prenočevalo tudi 150 in več. Dom je izredno dobro opremljen, in vseh ležiščih so jogiji, odeje in drugi inventar pa popolnoma nov. Dom ima tudi lastno vodno črpalko.

Kakšen je bil letošnji obisk?

Letošnji obisk je presegal vsa pričakovanja. Največje zadoščenje za trud

Marko Rakušček